

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
ของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปริญญานิพนธ์

ของ

วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

147648

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. นันทา สู้รักษา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. นันทา สู้รักษา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. เมธิรินทร์ ภิญโญชน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 5 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2543

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับเงินสนับสนุนจาก
ทุนพระพรหมคุณาภรณ์ ปีการศึกษา 2543

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของอาจารย์ ดร. นันทา ผู้รักษา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. เมธิรินทร์ ภิญโญชน และผู้ช่วย ศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ เอกจิตวิทยาการแนะแนวและสาขาอื่น ๆ ทุกคน ที่ให้กำลังใจ และแสดงความห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณคุณเสกสรร ทองคำบรรจง ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และให้คำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้ให้ทุนวิจัย “พระพรหมคุณาภรณ์” เพื่อให้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้กับคุณพ่อและคุณแม่ และบุคคลทุกคนในครอบครัวและบรรพคณาจารย์ทั้งหลาย ที่ได้อบรมสั่งสอน และปลูกฝังคุณความดี ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ ความรู้ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน

วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิด	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามทฤษฎี	
การเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	11
ความหมายของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	11
ทฤษฎีการเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์	12
แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ	18
การวัดระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว	29
ความหมายของการแนะแนว	29
หลักการแนะแนว	30
บริการแนะแนว	31
ประเภทของการแนะแนว	32
บทบาทของนักแนะแนว	33
คุณลักษณะและคุณสมบัติของนักแนะแนว	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักแนะแนว	38

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ	
ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ.....	42
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	42
องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ	
ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	43
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและอาชีพ.....	45
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	45
ทฤษฎีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพหัวน้าว-มั่นคง	
ในสภาวะอารมณ์ตามทฤษฎีของไอเซนเบิร์ก	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและอาชีพ.....	50
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพ	53
ความหมายของเจตคติ	53
องค์ประกอบของเจตคติ	54
การเกิดเจตคติ	55
ลักษณะของเจตคติ	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเจตคติต่ออาชีพแนะแนว	58
 3 วิธีดำเนินการวิจัย	 61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	72
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	86
บทย่อ.....	86
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	86
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	86
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	86
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	87
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	88
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	107
ภาคผนวก ข คำอธิบายจำแนก โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมและค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ แอลฟา.....	111
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	113

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางการคำนวณระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ แนะนำ โดยใช้ lachan Index	6
2	ตารางการคำนวณระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้ lachan Index	22
3	คะแนนเฉลี่ยมาตรฐานของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	24
4	จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนวจำแนกตาม สถาบัน ชั้นปี และเพศ	62
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรเพศและชั้นปี....	77
6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะนำ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพด้าน ความห่วงใยในสภาวะอารมณ์ และความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ.....	78
7	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะนำ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพด้าน ความห่วงใยในสภาวะอารมณ์ เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้อง ในการเลือกอาชีพ.....	79
8	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเมื่อมีตัวแปร $D_1, D_2, X_3, X_4, X_5, X_6$ และ Interaction เป็นตัวพยากรณ์	80
9	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสามารถในการ อธิบายเทอมปฏิสัมพันธ์.....	81
10	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสามารถในการ อธิบายของตัวแปรต่อเนื่อง.....	82
11	แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสามารถในการ อธิบายของตัวแปรประเภท.....	83
12	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้ความสอดคล้อง ในการเลือกอาชีพเป็นตัวแปรเกณฑ์ในการศึกษา.....	84

13	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้การวิเคราะห์แบบStepwise	84
14	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนว.....	112

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การทำนายความสอดคล้องในการเลือกอาชีพด้วยตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี	9
2 ภาพแสดงหกลักษณะบุคลิกภาพของ จอห์น ฮอลแลนด์	16
3 แสดงการจัดการระดับชั้นของบุคลิกภาพแสดงตัว	49

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสังคมเรามีอาชีพมากมายหลายชนิด แต่ละอาชีพมีความแตกต่างกันมาก อาชีพบางอย่างเหมาะสมกับบุคลิกภาพของคนหนึ่ง แต่ก็อาจไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของอีกคนหนึ่ง การเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัด ของแต่ละบุคคลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง คนที่เลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนย่อมก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน และยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาก (ลำเนาวิ ขจรศิลป์. 2529 : 2) ประกอบกับการทำงานในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง บุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงจะมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ ดังนั้นบุคคลที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกงานในแขนงที่เหมาะสมกับตน จึงมีโอกาที่จะได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

ปัจจุบันปัญหาส่วนใหญ่ที่มักพบในการเลือกแผนการเรียนและอาชีพของนักศึกษา ได้แก่ การเลือกอาชีพโดยไม่คำนึงถึงบุคลิกภาพและความสนใจของตนเอง เมื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นไปโดยไม่คำนึงถึงความสนใจ หรือบุคลิกภาพของตนเองแล้ว ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพ ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และในกรณีที่รุนแรงก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ จนต้องเปลี่ยนอาชีพในที่สุด ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งทางด้านเวลา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติโดยรวม (กิตติ กิตติศัพท์. 2538 : 2-3) ดังนั้น ปัจจัยที่จะช่วยปูพื้นฐานให้ คนก้าวไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้แก่ การตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนสนใจ และสอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนตั้งแต่อยู่ในวัยศึกษา ดังที่ ซูเปอร์ (Super. 1957 : 31) ได้กล่าวว่า อาชีพแต่ละอาชีพต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจและบุคลิกภาพที่สอดคล้องกัน

ฮอลแลนด์ (Brown and others. 1991 : 45 ; citing Holland. 1985a : 5) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และบุคคลจะเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน นอกจากนี้บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง และบุคลิกภาพแต่ละแบบมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ ความสอดคล้องจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลทำงานหรือมีชีวิตรอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับบุคลิกภาพของตน ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความสุขในภาวะของการทำงาน เนื่องจากความสอดคล้องกันของลักษณะส่วนตัวและสิ่งแวดล้อม จะทำให้การ

เลือกอาชีพมีความมั่นคง ประสบผลสำเร็จในการทำงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการเพิ่มขึ้น มีความมั่นคงในด้านส่วนตัว มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และมีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น และนอกจากนั้น ฮอลแลนด์ และคนอื่น ๆ (Holland and others. 1994 : 1) ยังได้กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพต่างกันย่อมมีความสนใจในอาชีพต่างกันด้วย การสำรวจความสนใจในอาชีพ เป็นการวัดบุคลิกภาพนั่นเอง ซึ่ง ฮอลแลนด์ ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพและได้สร้างแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เซลฟ์ ไดเร็กเท็ด เซิร์ช เรียกว่า เอส ดี เอส (Self Directed Search : SDS) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เพื่อการวางแผนการศึกษาและอาชีพ โดยแบบสำรวจนี้มีสมมติฐานว่า ทุกคนจะเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน และแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในวงการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ

ฮอลแลนด์ และคนอื่น ๆ (Holland and others. 1994 : 14-15) ได้เสนอวิธีการวัดระดับความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพทางอาชีพกับอาชีพหรือสาขาวิชาที่บุคคลเลือก ได้มีผู้ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพ หรือสาขาวิชาที่เรียนจะทำให้มีความพอใจในการทำงานสูง (Girardet. 1994 : 1110; Jagger. 1992 : 53-60 and Burgner. 1995 : 1732) และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Jaber – Linsalata. 1995 : 2739; Arnold. 1989 : 2108 and Prince. 1985 : 249) และการที่บุคคลมีความสนใจในอาชีพ หรือมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพได้ก็ย่อมส่งผลทำให้บุคคลนั้นมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพนั้น ๆ ด้วย (สุจิต เหล่าสุนทร. 2505 : 34 ; ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 65) เจตคติที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลใช้ความรู้ทักษะต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2540 : 14 ; อ้างอิงมาจาก วิภา แดงเจริญ. 2529) ผู้เรียนจะสามารถเรียนได้ดีเพียงใดนอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถทางด้านสติปัญญาแล้วยังต้องอาศัยเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาชีพพร้อมอีกด้วย (Anastasi. 1976 : 142)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพชั้นสูง โดยผลิตกำลังคนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆสนองความต้องการของสังคมและการพัฒนาประเทศ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ (ประภาศรี ทับทิมทอง. 2529: 2) วิชาชีพนั้นๆเป็นวิชาชีพหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ช่วยให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจองงามอยู่ใน ทำให้เขาได้รู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยเหลือตนเองและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ (จรรยา เกตุทับทิม. 2537 : 1-2) ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มาปฏิบัติงานนั้นๆหรือผู้ที่เข้าศึกษาในสาขาวิชาการนั้นๆควรมีลักษณะบุคลิกภาพที่สอดคล้องในการปฏิบัติงานและการศึกษาในสาขานี้ ซึ่งโจนส์ (Jones. 1963 : 554-557) และอนันต์ อนันตรังสี (2521 : 167) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของนักแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จะต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นนักแนะแนว มีความสนใจในอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

โดยที่ มิลเลอร์ (Miller. 1965 : 678-679) และโพลแมนเพียร์ (Shetzer and Stone. 1976 : 124 ; citing Polmantier. 1966 : 95 -100) กล่าวถึงบุคลิกภาพของนักแนะแนวไว้ว่า เป็นบุคคลที่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีเมตตาชอบช่วยเหลือผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีอารมณ์มั่นคง ตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ได้กำหนดบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพแนะแนวไว้คือ มีลักษณะบุคลิกภาพชอบเข้าสังคม (Social Personality = S) บุคลิกภาพแบบการจัดการ (Enterprising Personality = E) และคฤภาพแบบศิลปะ (Artistic Personality = A) (SEA) ซึ่งลักษณะเด่นทางบุคลิกภาพของนักแนะแนวจะมีลักษณะชอบเข้าสังคม ชอบแสดงตัว ชอบสนทนา ชอบช่วยผู้อื่น สนใจอาชีพที่มีโอกาสเข้าสังคมกับคนอื่น ได้บริการสังคม (อรอนงค์ ธีบุญวัน. 2539 : 39) ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ คือเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย มีมนุษยสัมพันธ์สูง มีลักษณะอารมณ์ หนักแน่น ควบคุมความรู้สึกได้ดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม (Eysenck. 1970 : 59-60) ดังนั้นบุคลิกภาพแสดงตัวและบุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ จึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบชอบเข้าสังคมตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพ บุคลิกภาพ ได้มีการศึกษาว่า องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว เพื่อเป็นประโยชน์ในสาขาวิชาการแนะแนวและสาขาวิชาอื่น ให้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ตรงกับบุคลิกภาพและความสนใจของตน ทั้งยังเป็นแนวทางในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของการวัดความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ เพื่อจะได้นำมาใช้ได้อย่างแพร่หลายต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ตามตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี ของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
2. ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี อย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถทำนายความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี การศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้ เป็นแนวทางการศึกษาความเที่ยงตรงได้โดยที่ การศึกษาความสัมพันธ์และลำดับความสำคัญของตัวแปรเหล่านี้ ต่อตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ อาจทำให้มีการพิจารณาในการเลือกใช้แบบทดสอบที่เหมาะสมอย่างหลากหลายและกว้างขวางในการแนะแนวอาชีพต่อไป อีกทั้งเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่สอบคัดเลือกเข้าเรียนในสาขาวิชาการแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษาได้สอบเข้าเรียนในสาขาวิชาที่ตรงกับบุคลิกภาพและความสนใจของตน การศึกษาค้นคว้านี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการคัดเลือกนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนวในมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 320 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนวในมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2542
จำนวน 320 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรพยากรณ์

3.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.2 เจตคติต่ออาชีพแนะแนว

3.1.3 บุคลิกภาพ

3.1.4 เพศ

3.1.5 ชั้นปี

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ข้อตกลงเบื้องต้น

หลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวที่ใช้ในแต่ละสถาบันนั้นมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างของหลักสูตรนี้อาจส่งผลกระทบต่องานวิจัย แต่สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อหลักสูตร ถือว่า หลักสูตรไม่มีผลกระทบต่องานวิจัย ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มประชากรมีจำนวนจำกัดจึงจำเป็นต้องใช้ประชากรทั้งหมดที่มี

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มิได้ใช้คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว แต่ใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมของทุกวิชาของนักศึกษาแทน ทั้งนี้เนื่องจาก ทางฝ่ายทะเบียนของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ไม่อนุญาตให้เปิดเผยคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาของตน เพราะเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ทางฝ่ายทะเบียนจึงขอสงวนเป็นความลับ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากขาดความชัดเจนในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพแนะแนว ของนักศึกษาด้านวิชาการแนะแนว เพราะจะมีคะแนนเฉลี่ยของวิชาอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ หมายถึง การคำนวณหาระดับคะแนนความเกี่ยวข้องของคุณลักษณะของนักศึกษาในหมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ หมวดความสนใจในอาชีพและหมวดการประเมินตนเอง ที่วัดได้จากแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (The Self Directed Search : SDS) กับรหัสอาชีพของสาขาการแนะแนวคือ SEA ซึ่งพิจารณาได้จากคู่มือการจัดกลุ่มอาชีพตามเกณฑ์ของฮอลแลนด์ โดยใช้เทคนิคดัชนีไอชาน (Iachan Index) เป็นดัชนีวัดระดับความสอดคล้องในการเลือกเรียนในสาขาวิชาการแนะแนว ซึ่งมีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 0-28 บุคคลที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

โดยมีวิธีการคำนวณคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามตารางดังนี้ คือ (Holland and others. 1994 : 16 -17)

ตาราง 1 ตารางการคำนวณหาระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแนะแนว โดยใช้ Iachan Index

รหัสที่ได้จาก SDS	อักษรตัวที่ 1	อักษรตัวที่ 2	อักษรตัวที่ 3	ไม่สอดคล้อง
รหัสสาขาวิชา				
อักษรตัวที่ 1 (S)	22	10	4	0
อักษรตัวที่ 2 (E)	10	5	2	0
อักษรตัวที่ 3 (A)	4	2	1	0

ตัวอย่างการคำนวณความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ดังนี้คือ

รหัสสาขาวิชาอาชีพแนะแนว SEA ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = SEA

คะแนนความสอดคล้องที่ได้ 28 คะแนน

รหัสสาขาวิชาอาชีพแนะแนว SEA ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = SAE

คะแนนความสอดคล้องที่ได้ 26 คะแนน

รหัสสาขาวิชาอาชีพแนะแนว SEA ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = ASI

คะแนนความสอดคล้องที่ได้ 14 คะแนน

รหัสสาขาวิชาอาชีพแนะแนว SEA ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = ICA

คะแนนความสอดคล้องที่ได้ 1 คะแนน

2. แบบสำรวจเอส ดี เอส (SDS) หมายถึง แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (Self-Directed Search) ของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านอาชีพ แบ่งออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ หมวดอาชีพ และหมวดประเมินผลตนเอง ประกอบด้วยคำถาม 228 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามในหมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ หมวดอาชีพ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนหมวดประเมินผลตนเองเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

3. เจตคติต่ออาชีพแนะแนว หมายถึง ความคิดของนักศึกษาในด้านการเห็นคุณค่า และประโยชน์ของวิชาชีพแนะแนว ต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ที่อาจจะเป็นไปได้ในทางบวก ลบ หรือเป็นกลาง

ตัวแปรเจตคติต่ออาชีพแนะแนวนี้นี้วัดได้จากเครื่องมือวัดเจตคติต่ออาชีพแนะแนวซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

4. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของนักศึกษาที่สะท้อนถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมการแสดงออก เพื่อตอบสนองสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ด้านคือ

4.1 ด้านการแสดงตัว-เก็บตัว แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1.1 การแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสังสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนรู้หรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกสนานตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย

4.1.2 การเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีลักษณะเก็บขี้น ชอบคิด พิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าชอบสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัด มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม มีการควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ

4.2 ด้านความหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.2.1 ความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีอารมณ์อ่อนไหว คิดมาก จิตใจหดหู่ หงุดหงิดง่าย เจ้าอารมณ์ ชอบตามใจตนเอง ตื่นเต้นง่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มองโลกในแง่ร้าย วิตกกังวลง่าย ขาดสมาธิ ชอบหวาดระแวง และมีแนวโน้มจะเป็นโรคประสาทได้ง่ายเมื่อมีปัญหาสะเทือนใจ

4.2.2 ความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์หนักแน่น สุขุมเยือกเย็น มีจิตใจรักสงบ ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงถึงการมีสุขภาพจิตดี

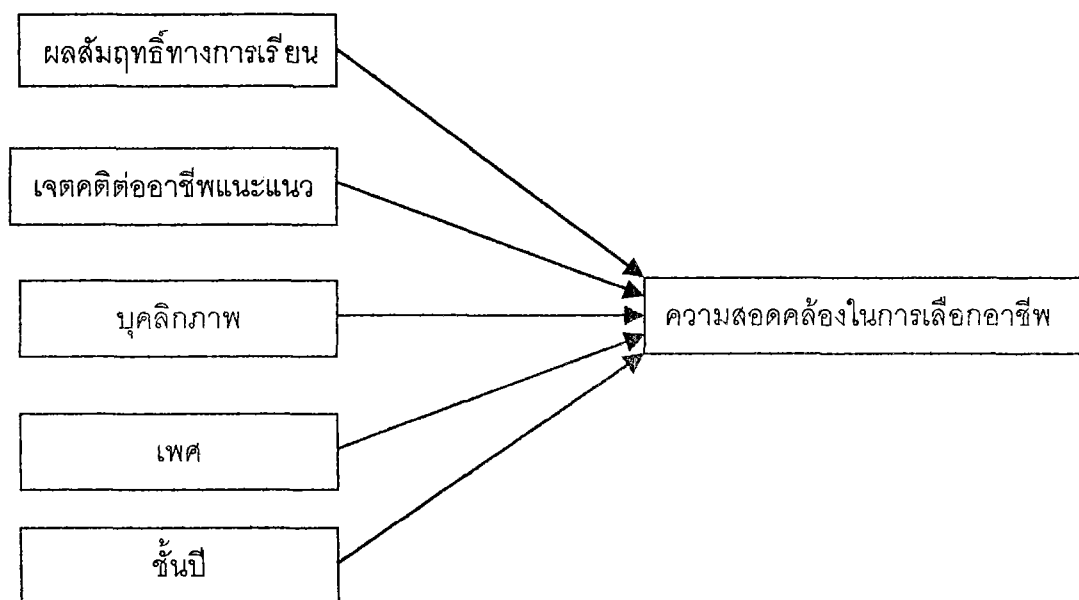
ตัวแปรบุคลิกภาพนี้วัดได้จากแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI : Maudsley Personality Inventory) ของไอเซนค (Eysenck) แปลและปรับปรุงโดย ศาสตราจารย์ ดร. ฝูงพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางด้านการเรียนของนักศึกษา ซึ่งวัดจากผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average : GPA) จากภาคเรียนแรกจนถึงภาคเรียนสุดท้ายที่เก็บข้อมูล

6. ชั้นปี หมายถึง ระดับชั้นปีของนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาการแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษา ในที่นี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4

7. นักศึกษา หมายถึง บุคคลที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนโปรแกรมจิตวิทยาและการแนะแนว ในสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยสงครณ์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏพระนคร และบุคคลที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร

กรอบแนวคิดในการวิจัย
(Conceptual framework)

ภาพประกอบ 1 การทำนายความสอดคล้องในการเลือกอาชีพด้วยตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปีของนักศึกษาสาขาการวิชาแนะแนว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
 - 1.1.1 ความหมายของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
 - 1.1.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์
 - 1.1.3 แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ
 - 1.1.4 การวัดระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามทฤษฎีของจอห์น ฮอลแลนด์
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว
 - 2.1.1 ความหมายของการแนะแนว
 - 2.1.2 หลักการแนะแนว
 - 2.1.3 บริการแนะแนว
 - 2.1.4 ประเภทของการแนะแนว
 - 2.1.5 บทบาทของนักแนะแนว
 - 2.1.6 คุณลักษณะและคุณสมบัติของนักแนะแนว
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักแนะแนว
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับอาชีพ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

4.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

4.1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวและบุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและอาชีพ

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

5.1.1 ความหมายของเจตคติ

5.1.2 องค์ประกอบของเจตคติ

5.1.3 การเกิดเจตคติ

5.1.4 ลักษณะของเจตคติ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องคล้อยในการเลือกอาชีพ

ตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

1.1.1 ความหมายของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ฮอลแลนด์ (วิภา เกตุเทพ. 2532 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Holland. 1973 : 4-24) กล่าวถึงความสอดคล้องในการเลือกอาชีพไว้ว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลทำงาน หรือมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับลักษณะของตนเอง เช่น ความสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ จะเกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลมีความสนใจงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) อยู่ในสิ่งแวดล้อมประเภทช่างฝีมือและกลางแจ้ง

จินตนา อินทรทัศน์ (2541 : 5) ได้ให้ความหมายของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพว่า หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตน ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และวางแผนเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของตน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของตน ได้แก่ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจในอาชีพ และบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ ลักษณะอาชีพ ความสำคัญของอาชีพ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ รายได้ ความก้าวหน้า ความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาเลือกอาชีพ ที่คาดว่าจะเป็นไปได้

3. การวางแผนการเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองได้

3.1 สำรวจปัญหาของตนเอง

3.2 รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์

3.3 รู้จักทางเลือกที่มีอยู่

3.4 พิจารณารายละเอียดของแต่ละทางเลือก

พัชรี ศิริมาก (2542 : 10) ได้ให้ความหมายความสอดคล้องในการเลือกอาชีพไว้ว่า การที่บุคคลสามารถเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งได้เหมาะสมกับ คุณลักษณะในด้านความสนใจ ความสามารถ และความถนัด

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพหมายถึง การที่บุคคลสามารถเลือกอาชีพหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับตน หรือมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับ คุณลักษณะของตนในด้าน บุคลิกภาพ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัด

1.1.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์

ฮอลแลนด์ (พัชรา แย้มสำราญ . 2535 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Holland. 1966 : 2-4) กล่าวว่า “บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ” และ “บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน” นอกจากนี้ บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง และ บุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ โดยบุคคลจะค้นหา สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ได้แสดงเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา ตลอดทั้งมีโอกาสแก้ปัญหาที่ประสบได้สมบทบาท และหลีกเลี่ยง สภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง

จากแนวคิดดังกล่าว ฮอลแลนด์ (Brown. 1991 : 40-41 ; citing Holland. 1982a : 2) ได้กล่าวถึงการเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคล เขาได้ตั้งทฤษฎีเลือก อาชีพโดยมีแนวคิดพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. อาชีพเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพ การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยอ้อมแสดงว่า บุคลิกภาพของเขาจะปรากฏออกมาในทิศทางนั้นด้วย
2. บุคลิกภาพของบุคคล มีความสัมพันธ์กับชนิดของสิ่งแวดล้อมในการทำงานของ บุคคลนั้น ดังนั้น บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหางานหรืออาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน
3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ได้ฝึกทักษะ ใช้ความสามารถเปิดโอกาสให้ ได้แสดงเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของตน

4. ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ความมั่นคงในงาน และความพึงพอใจในอาชีพ ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลและสิ่งแวดล้อมของงาน

แนวความคิดดังกล่าวทำให้ฮอลแลนด์ สนใจที่จะศึกษาบุคลิกภาพพื้นฐาน 6 ประเภท และเชื่อว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพต่างกัน ย่อมมีความสนใจในอาชีพที่แตกต่างกัน เช่น บุคคลที่ประกอบอาชีพครูย่อมมีบุคลิกภาพแตกต่างกันจากผู้ที่มีอาชีพที่ทำงานในสำนักงาน นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าชนิดของสิ่งแวดล้อมในการทำงานสามารถประเมินได้จากแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ

ฮอลแลนด์ (Brown, 1991 : 41- 42 ; citing Holland. 1982a) กล่าวถึงทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ว่ามุ่งศึกษาบุคลิกภาพพื้นฐาน 6 ประเภท ที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถประเมินพฤติกรรมของมนุษย์ได้ โดยมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบของสิ่งแวดล้อม 6 ประเภท เช่น บุคลิกภาพประเภทชอบทำงานในโรงเรียนก็จะมีลักษณะของสิ่งแวดล้อมในอาชีพครู ซึ่งแตกต่างจากบุคลิกภาพประเภทที่ชอบทำงานในสำนักงานที่ชอบพูด และสิ่งแวดล้อมอาชีพต่างๆ จะประเมินได้จากแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ ที่มีสมมติฐานสำคัญของทฤษฎี 4 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ตามความสนใจอาชีพต่างๆ 6 ลักษณะ คือ

1.1 บุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic : R) บุคคลกลุ่มนี้สนใจงานหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุที่มีรูปร่างจับต้องได้ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ เช่น เครื่องมือจักรกล และสัตว์เลี้ยง ชอบทำงานที่อยู่กลางแจ้ง มีความสามารถทางด้านช่าง เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้าเทคนิค ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล สังคม หรือการศึกษา

นอกจากนั้นบุคคลกลุ่มนี้มักจะมีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่ามีความสามารถทางด้านเครื่องยนต์ กีฬา แต่ขาดทักษะในการเข้าสังคม มักจะหลีกเลี่ยงบทบาทการเป็นผู้นำหรือทำงานกับบุคคลหมู่มาก และยังไม่ชอบเป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจของผู้อื่น บุคลิกภาพโดยทั่วไป มักจะมีลักษณะค่อนข้างขี้อาย หัวอ่อน เปิดเผย จริงจัง แข็งแรง วัตถุนิยม มีความพากเพียร เสมอต้นเสมอปลาย ค่อนข้างเก็บตัว มัธยัสถ์ ไม่คิดมากและไม่หมกมุ่น

1.2 บุคลิกภาพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative : I) บุคคลกลุ่มนี้มีความสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต วิเคราะห์ ความคิดที่มีเหตุผล งานที่ใช้ความรู้ และมักจะต้องเกี่ยวข้องกับการสังเกตทางวิชาการหรือวิทยาศาสตร์ต่างๆ สนใจการจัดระบบ การทดลองด้านกายภาพ ชีวภาพ เพื่อเข้าใจและสามารถควบคุมปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการสังคมนอกงานประเภทค้าขาย บุคลิกภาพโดยทั่วไป มักจะรับรู้ตนเองในฐานะนักวิชาการ เชื่อมั่นความคิดของตนเอง มีค่านิยมทางวิทยาศาสตร์แต่ขาด

ทักษะทางการเป็นผู้นำ ส่วนคุณลักษณะ ที่เด่นอื่นๆ ที่มี อาทิ ใฝ่หาความรู้ ฉลาด รักอิสระ มีหลักการ อดทน เจียบขาด มีความไว้ตัว

1.3 บุคลิกภาพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic : A) บุคคลพวกนี้ ชอบกิจกรรมที่เป็นนามธรรม ชอบอิสระ สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ มีจินตนาการกว้างไกล ของงานศิลปะทุกรูปแบบ รวมทั้งดนตรี วรรณกรรมและการละคร หลีกเลียงกิจกรรมประเภท รูปธรรม หรืองานที่ต้องการความเป็นระเบียบแบบแผนที่เคร่งครัด มักจะรับรู้ตนเองว่ามีพรสวรรค์ ชอบแสดงออก มีความละเอียดอ่อนทางจิตใจ มีความรู้สึกรุนแรง มีความคิดริเริ่ม ไม่ชอบ เลียนแบบใคร เป็นตัวของตัวเองสูงและมักจะมีทัศนคติทางด้านภาษาหรือวรรณคดีมากกว่า ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ไม่ชอบงานที่ซ้ำซากจำเจ เช่น งานสำนักงาน หรืองานด้าน สารบรรณ บุคลิกภาพที่เด่น คือ เจ้าอารมณ์ มีอุดมคติ เพ้อฝัน ใจร้อน ไม่ใคร่มีระเบียบนัก ไวต่อ ความรู้สึก และบางครั้งจุกจิก

1.4 บุคลิกภาพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (Social : S) บุคคลกลุ่มนี้ จะแตกต่างจากสองกลุ่มแรก โดยที่ชอบจะจัดการติดต่อกับบุคคลอื่น มีทักษะทางสังคมที่ดี มีความต้องการเกี่ยวสัมพันธ์กับสังคม สนใจที่จะให้ความรู้ ฝึกหัดอบรมและพัฒนาสั่งสอนผู้อื่น ชอบกิจกรรมลักษณะบริการชุมชนทำงานให้สังคม แต่มักจะหลีกเลี่ยงงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับ เครื่องยนต์ และทางวิทยาศาสตร์ด้านอื่น ๆ มักจะรับรู้ตนเองในฐานะที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ชอบ ช่วยเหลือ พยายามเข้าใจผู้อื่น บุคลิกภาพโดยทั่วไปของบุคคลกลุ่มนี้ มักจะเป็นคนมีเมตตาจิต ให้ความร่วมมือ อนุรักษ์ รับผิดชอบ มีอุดมคติ ใจคนเก่งและมีทักษะทางการใช้คำพูด

1.5 บุคลิกภาพประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (Enterprising : E) บุคคลกลุ่มนี้มี ธรรมชาติที่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหรือผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น งานประเภทค้าขาย ชอบเสี่ยงและผจญภัย มีความก้าวร้าว และชอบแสดงออก มีความ กระตือรือร้น และมีแรงกระตุ้นในการทำงานสูง แต่ไม่ชอบที่ต้องเกี่ยวกับการสังเกต หรืองาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เขามักจะรับรู้ตนเองในฐานะเป็นบุคคลที่เด่น เข้าสังคมได้ดี เชื่อมมั่นใน ตนเองสูง มีความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ดี นิยมผู้มีความสามารถทางด้านการเมืองและ เศรษฐกิจ บุคลิกภาพโดยทั่ว ๆ ไป มีลักษณะเป็นคนกล้าได้กล้าเสีย ชอบผจญภัย ทะเยอทะยาน นำเชื่อถือ เปิดเผย ใจร้อน ช่างพูด มองโลกในแง่ดี กระปรี้กระเปร่า

1.6 บุคลิกภาพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Convention : C) จัดเป็นบุคคล ประเภทที่สนใจในกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ชอบความเป็นระเบียบ และทำกิจกรรมที่มักจะได้รับ การยอมรับการบอกเล่ามากกว่าการริเริ่มด้วยตนเอง มักจะรับรู้ตนเองในฐานะผู้ชอบเลียนแบบ จัดระบบ อนุรักษ์นิยม ชอบงานด้านเลขานุการ งานสารบรรณ แต่ขาดทักษะทางศิลปะ บุคลิกภาพ

ที่สำคัญของบุคคลเหล่านี้ คือ เขือกเย็น อ่อนน้อม เรียบร้อย คล่องแคล่ว เจ้าระเบียบ ไม่ใคร่ยืดหยุ่น และมักขาดจินตนาการ แต่สามารถควบคุมตนเองได้ดี และเมื่อมีความสบายใจ อาจปรับตัวโดยการเลียนแบบ และทำตามความต้องการของสังคม

เพื่อจำได้ง่าย ฮอลแลนด์จึงใช้อักษรย่อเขียนได้เป็น RIASEC และเสนอแนวคิดว่าคุณลักษณะแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในอาชีพ

2. สิ่งแวดล้อมของบุคคลแบ่งได้เป็น 6 ลักษณะ ตามความสนใจในอาชีพ 6 ลักษณะ ในแต่ละสิ่งแวดล้อมจะมีบุคคลรวมกลุ่มกันตามบุคลิกภาพแต่ละประเภท เช่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบที่สนใจในงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ก็จะมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง มากกว่าที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมในกลุ่มงานลักษณะบริการการศึกษาและสังคม ในขณะที่เดียวกันถ้าพิจารณาสิ่งแวดล้อมของบุคคลเราก็สามารถระบุลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเหล่านั้นได้ ซึ่งลักษณะสิ่งแวดล้อมดังกล่าวประกอบด้วย

2.1 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic) ได้แก่ งานที่ต้องการทักษะทางการใช้เครื่องมือจักรกล การเคลื่อนไหวของร่างกาย งานที่เป็นรูปธรรมแทบทุกชนิด อาชีพในกลุ่มที่มีสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้แก่ กลุ่มอาชีพทางวิศวกร ช่างเทคนิคต่างๆ อาชีพทางเกษตร ป่าไม้ ประมง รวมทั้งนักเดินเรือและช่างตัดเสื้อ

2.2 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative) ได้แก่ งานด้านวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต การใช้ความคิดและที่เป็นนามธรรม อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพวิชาการทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ต่างๆ นักเศรษฐศาสตร์ นักอุตุนิยมวิทยา นักธรณีวิทยา เป็นต้น

2.3 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ต้องการความสามารถทางด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้จินตนาการ และความเป็นอิสระ อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพทางด้านศิลปะทุกแขนง งานประพันธ์งานแสดง รวมทั้งครูสอนทางด้านศิลปะ นางแบบ นักแต่งเพลง มัณฑนากร เป็นต้น

2.4 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (Social) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ต้องการการทำงานร่วมกับคน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและให้บริการผู้อื่น อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพทางด้านบริการประชาชนต่างๆ เช่น นักแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล อาจารย์มหาวิทยาลัย ครู บรรณารักษ์ ผู้ดูแลหอพัก เป็นต้น

2.5 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (Enterprising) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้บุคคลใช้ทักษะทางด้านคำพูด ชักจูงโน้มน้าวจิตใจ สามารถนำ ควบคุม ดูแลและ วางแผน อาชีพในกลุ่มนี้ได้แก่ อาชีพทางค้าขาย และนาย

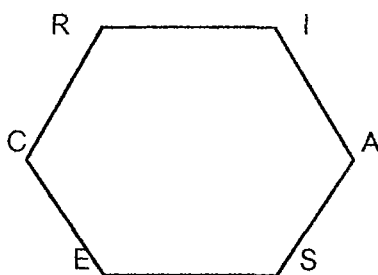
ธนาคาร นายหน้า นักวิจัยตลาด ผู้จัดการฝ่ายการขาย ทนายความ โฆษกวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งผู้จัดการร้านอาหาร เป็นต้น

2.6 สิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมของงานที่มีหน้าที่บอกไว้อย่างชัดเจน เป็นงานประจำ ทำเป็นวงจรตามที่ถูกกำหนดไว้ มักจะเกี่ยวข้องกับวัตถุส่วนใหญ่ อาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ งานในออฟฟิศ ทำงานบัญชี เลขานุการ ทำงานในธนาคาร ผู้ประเมินผล เสมียนในสำนักงาน เป็นต้น

3. บุคคลจะแสวงหาสิ่งแวดล้อมแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้มีโอกาสใช้ทักษะและความสามารถรวมทั้งเจตคติ ค่านิยม ปัญหาในการประกอบอาชีพ และบทบาทของบุคคลนั้นๆ

4. บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เมื่อเราทราบถึงประเภทของบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคล ก็จะสามารถทำนายถึงลักษณะบางอย่างที่เหมาะสมกับเขาได้ เช่น การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนอาชีพ ความสำเร็จในอาชีพ รวมทั้งความสามารถเฉพาะ และพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของเขาด้วยเช่นกัน

และเพื่อเสริมสมมติฐาน 4 ประการนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ฮอลแลนด์ ได้เสนอแนวคิดหลักเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมอีก 4 ประการและอธิบายด้วยรูป 6 เหลี่ยม ดังนี้คือ

ภาพประกอบ 2 ภาพแสดงหกเหลี่ยมบุคลิกภาพของจอห์น ฮอลแลนด์และคนอื่น ๆ (Holland and others. 1994 : 1)

1. ลักษณะของความคงเส้นคงวา (Consistency) คำนี้ใช้อธิบายได้ทั้งเรื่องบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ลักษณะของสิ่งแวดล้อมบางคู่จะมีลักษณะที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันมากกว่าบางคู่ และหากรูปแบบบุคลิกภาพหรือสิ่งแวดล้อมของบุคคลอยู่ใกล้ชิดกันเท่าใดบนรูปหกเหลี่ยมแสดงว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพหรือสิ่งแวดล้อมแวดล้อมที่คงเส้นคงวามากเท่านั้น เช่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ RIC คือมีลักษณะเด่นประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง(R) และมีลักษณะงาน

วิทยาศาสตร์และเทคนิค (I) และประเภทงานสำนักงานและเสมียน (C) ร่วมด้วย แสดงว่า เขามีลักษณะคงเส้นคงวา หรือมีความสัมพันธ์ในบุคลิกภาพมากกว่าบุคลิกภาพแบบ RES คือ มีลักษณะเด่นประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) แต่มีลักษณะประเภทงานจัดการและธุรกิจ (E) และประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (S) ด้วย

2. ลักษณะของความจำแนกชัดได้ (Differentiation) ลักษณะของบุคลิกภาพหรือสิ่งแวดล้อมของบุคคลบางคนมีความเด่นชัดมากกว่าคนอื่นอย่างเด่นชัด นั่นคือ มีลักษณะเกือบจะเป็นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงรูปแบบเดียวโดยสมบูรณ์ โดยมีลักษณะอื่นปนอยู่น้อยมาก เช่น ศิลปินบางคน มีบุคลิกภาพอ่อนไหวอย่างเด่นชัด คือ เกือบจะมีบุคลิกภาพแบบศิลปิน (A) เท่านั้น แต่สำหรับบุคคลบางคนมีลักษณะของบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน กล่าวคือ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับลักษณะที่มีอยู่ในรูปแบบหลายรูปแบบรวมปนอยู่ จึงทำให้ยากลำบากในการวิเคราะห์ว่าควรอยู่ในแบบใดกันแน่

3. ลักษณะของความสอดคล้องกัน (Congruence) ความสอดคล้องกันจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลทำงาน หรือมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับสิ่งแวดล้อมของตน เช่น ความสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์จะเกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลที่มีความสนใจงานช่างฝีมือ กลางแจ้ง (R) อยู่ในสิ่งแวดล้อมประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) เช่นเดียวกัน ความสอดคล้องระดับรองลงมา จะปรากฏอยู่ในรูปแบบบุคลิกภาพที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกัน เช่น บุคคลที่มีความสนใจงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) อยู่ในสิ่งแวดล้อมประเภทวิทยาศาสตร์และเทคนิค (I) ส่วนความสอดคล้องกันจะน้อยที่สุดเมื่อรูปแบบของบุคคลและสิ่งแวดล้อมปรากฏอยู่ในตำแหน่งตรงกันข้ามกันในรูปหกเหลี่ยม เช่น บุคคลที่มีความสนใจงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) ทำงานในสิ่งแวดล้อมประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (S)

4. ลักษณะของการคำนวณได้ (Calculus) ตามแนวคิดของฮอลแลนด์เชื่อว่า ความสัมพันธ์ภายใน และระหว่างรูปแบบของบุคลิกภาพหรือสิ่งแวดล้อม สามารถคำนวณและจัดลำดับได้ตามระยะความใกล้เคียงบนรูปหกเหลี่ยม โดยที่ระยะระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพ หรือสิ่งแวดล้อมบนรูปหกเหลี่ยมจะเป็นสัดส่วนผกผันกับความสัมพันธ์กันตามทฤษฎี นั่นคือยิ่งระยะระหว่างสองรูปแบบที่ปรากฏบนรูปหกเหลี่ยมใกล้เคียงกันเพียงใด ก็ยิ่งมีความสัมพันธ์กันมากเท่านั้น ตัวอย่างเช่น รูปแบบบุคลิกภาพหรือสิ่งแวดล้อมแบบงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) และรูปแบบงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (I) อยู่ใกล้กันบนรูปหกเหลี่ยม รูปแบบทั้งสองจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากกว่ารูปแบบคู่ที่อยู่ห่างกันออกไปหรือตรงกันข้าม

ดังนั้นเมื่อได้ประเมินรูปแบบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลแล้วสามารถคำนวณความสัมพันธ์ ในลักษณะของความคงเส้นคงวา (Consistency) ของรูปแบบบุคลิกภาพหรือ

สิ่งแวดล้อม ระดับของความสอดคล้องกัน (Congruence) ระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม และยังสามารถช่วยในการทำนายหรือคาดคะเนผลด้านอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจสัมฤทธิ์ผล หรือการเปลี่ยนแปลงในการทำงานได้โดยอาศัยรูปหกเหลี่ยมนี้ (วิภา เกตุเทพา. 2532 : 5-6 ; อ้างอิงมาจาก Holland. 1973 : 4-24)

1.1.3 แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (Self-Directed Search : SDS)

ฮอลแลนด์ ได้พัฒนาแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (The Self Directed Search) ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาในการวางแผนการศึกษา และอาชีพ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2533 : 1-20)

1.1.3.1 ลักษณะของตัวแบบทดสอบ

ลักษณะของตัวแบบทดสอบ ประกอบด้วยรายการต่างๆ ที่จัดไว้อย่างเป็นขั้นตอน โดยในช่วงแรกให้ผู้ตอบแบบสำรวจเขียนอาชีพที่อยากเป็น หรืออาชีพในฝัน และเมื่อเขียนเสร็จแล้ว ต้องไปค้นหารหัสของอาชีพที่เขียนไว้ให้ครบทุกอาชีพจากคู่มือค้นหาอาชีพ ต่อจากนั้นจะเป็นคำถามต่างๆ รวม 228 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสำรวจได้สำรวจและประเมินตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

1. หมวดกิจกรรม (ประกอบด้วยมาตรวัด 6 ด้าน ด้านละ 11 ข้อ)
2. หมวดความสามารถ (ประกอบด้วยมาตรวัด 6 ด้าน ด้านละ 11 ข้อ)
3. หมวดอาชีพ (ประกอบด้วยมาตรวัด 6 ด้าน ด้านละ 14 ข้อ)
4. หมวดประเมินผลตนเอง เป็นการประเมินความสามารถของตนเอง (ประมาณค่าความสามารถ 6 ด้าน) และการประเมินทักษะของตนเอง (ประมาณค่าทักษะ 6 ด้าน)

ในแต่ละหมวดมีการทดสอบทั้ง 6 กลุ่มอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ โดยใช้อักษรแทนชื่อกลุ่มอาชีพดังนี้

- อักษร R แทนกลุ่มอาชีพประเภทงานช่างฝีมือ และกล้างแจ้ง (Realistic)
- อักษร I แทนกลุ่มอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative)
- อักษร A แทนกลุ่มอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic)
- อักษร S แทนกลุ่มอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (Social)
- อักษร E แทนกลุ่มอาชีพประเภทงานจัดการและธุรกิจ (Enterprising)
- อักษร C แทนกลุ่มอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional)

เมื่อผู้ตอบแบบสำรวจทำครบทั้ง 4 หมวดแล้ว ให้รวมคะแนนในแต่ละกลุ่มอาชีพจากทั้ง 4 หมวด แล้วแปลงคะแนนสูงไปต่ำ กล่าวคือ รหัสอาชีพที่ได้เป็นอักษร 3 ตัว อักษรตัวแรกที่สุดเป็น

อักษรที่ได้คะแนนสูงสุด หรือเป็นแบบบุคลิกภาพทางอาชีพที่เด่น อีก 2 ตัว เป็นอักษรที่ได้คะแนนรองลงมาตามลำดับ รหัสอาชีพนี้จะใช้ในการค้นหาอาชีพต่างๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน จากคู่มือค้นหาอาชีพ โดยให้มีการสำรวจอย่างละเอียดและทั่วถึง

1.1.3.2 รายชื่ออาชีพตามรหัสของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์

รายชื่ออาชีพตามรหัส เป็นส่วนที่แยกอยู่ต่างหากจากตัวแบบทดสอบ ประกอบด้วยรายชื่ออาชีพต่าง ๆ ตามรหัสอาชีพของฮอลแลนด์

ตัวอย่าง เช่น

CODE : RIA

สถาปนิกนักรวางผังเมือง ช่างเขียนแบบสถาปัตยกรรม ช่างเทคนิคทางพันธุกรรม
ช่างเทคนิคห้องมืด (ล้างอัดขยายรูป)

CODE : SAI

พระสงฆ์ นักเทศน์ บรรณารักษ์ ครูสอนการศึกษาพิเศษ นักจิตเวช ผู้แก้ไขการพูด
(ออกเสียง) ผู้ช่วยทันตแพทย์ พยาบาลที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ บรรณารักษ์เอกสารทาง
การแพทย์ ทันตนามัย

1.1.3.3 ความเชื่อมั่นและความตรงของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ ความเชื่อมั่น (Reliability)

ฮอลแลนด์ (Gerken. 1993 : 50 ; citing Holland. 1985b) ได้หาความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ SDS โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาวฝรั่งเศสอายุระหว่าง 19 – 25 ปี จากวิทยาลัย 2,000 – 6,000 แห่ง ด้วยวิธีหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder – Richardson 20) ผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัยหญิง มีระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ .85 และในกลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัยชาย มีระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ .88 - .91

ซีเนอร์ และชูลล์ (Gerken. 1993 : 51 ; citing Zener and Schnuelle. 1972) ได้ศึกษาหาความเชื่อมั่นของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการหาความเชื่อมั่นแบบอิงกลุ่ม แบบหาความคงที่ (Stability) ผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มนักเรียนหญิงมีความเชื่อมั่นที่ระดับ .78 และในกลุ่มนักเรียนชาย มีความเชื่อมั่นที่ระดับ .83

ความตรง (Validity)

อัจฉราภรณ์ บรรลือทรัพย์ (2526 : 52) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) ฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยโดยรองศาสตราจารย์ ดร. นวลศิริ เปาโรหิตย์ ภาควิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จากผู้ที่ประกอบอาชีพ 3 ประเภท คือ งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี งานบริการการศึกษาและสังคม และงานด้านศิลปะ รวมจำนวน 450 คน โดยศึกษาเฉพาะความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ผลการศึกษาพบว่า เมื่อนำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพมาใช้กับคนไทยจะมีความตรงตามโครงสร้างสูง และมีความตรงตามสภาพสูงด้วยในอาชีพช่างซ่อม โทรศัพท์ ช่างรังสีเทคนิค เกษตรกร ครูแนะแนว ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสำอาง สถาปนิก และประชาสัมพันธ์ โดยในแต่ละอาชีพดังกล่าวจำนวนของรหัสอาชีพ จากการตอบแบบสำรวจที่มีอักษรตัวแรกของรหัสอาชีพตรงกับอักษรย่อ แสดงกลุ่มอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์มีจำนวนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป และพบว่ามีความตรงต่ำในอาชีพ เจ้าหน้าที่พนักงาน โรงแรม และอาชีพครูสอนศิลปะ คือ มีจำนวนของรหัสอาชีพของฮอลแลนด์ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ต่ำกว่าร้อยละ 49 ซึ่งสรุปได้ว่าแบบสำรวจนี้ใช้ได้ผลดีมากกับกลุ่มวิชาชีพ (Professional) ซึ่งผู้ประกอบอาชีพมีความสนใจอย่างจริงจัง ใช้เวลาในการศึกษาพอสมควร และใช้ไม่ค่อยได้ผลนักกับกลุ่มอาชีพที่ไม่กำหนดคุณสมบัติชัดเจนแน่นอน หรือเป็นอาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพนั้นไม่ได้รับการศึกษา ฝึกฝน อบรมเพื่อมาประกอบอาชีพนั้น ๆ เช่น อาชีพเจ้าหน้าที่พนักงานโรงแรม และครูสอนศิลปะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ในการศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแนะแนวของนิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาในสาขาวิชาการแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษา จากทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ประกอบกับการใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) ที่มีความเชื่อมั่นและความตรงที่ใช้วัดและประเมินบุคคลในกลุ่มวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ซึ่ง เมียร์ (Meir, 1993 : 50-59) กล่าวว่า ทฤษฎีการเลือกอาชีพ และทฤษฎีความสอดคล้องในอาชีพของฮอลแลนด์สามารถยืนยันความสอดคล้องระหว่างความสนใจในอาชีพของแต่ละบุคคล และระหว่างชนิดของบุคลิกภาพและชนิดของสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ความมั่นคง และความสำเร็จในงาน โดยสามารถใช้ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพในการทำนายความพึงพอใจในงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพ และความสามารถในการปรับตัวเมื่อเข้าสู่อาชีพของแต่ละบุคคลได้

1.1.4 การวัดระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ตามทฤษฎีของจอห์น ฮอลแลนด์

ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ฮอลแลนด์ และคนอื่น ๆ (Holland and others. 1994 : 24) กล่าวถึง เทคนิคที่สามารถ วัดระดับของความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการทำแบบสำรวจตนเอง ในการเลือกอาชีพ (SDS) มี 4 วิธีดังนี้คือ

1. การพิจารณาของผู้ให้คำปรึกษา (Counselor Impression) ผู้ให้คำปรึกษาหรือ จิตแพทย์ใช้การตัดสินใจของเขา โดยพิจารณาจากอาชีพที่เขาสนใจกับการทำแบบสำรวจตนเองใน การเลือกอาชีพ ประกอบกับความรู้ทางด้านอาชีพ

2. เทคนิคดัชนีรูป 6 เหลี่ยม (Hexagonal Model Index) เป็นวิธีการหาความสอดคล้อง อย่างง่ายระหว่างรหัสอาชีพ 2 รหัส ซึ่งพิจารณาได้จากรูป 6 เหลี่ยม วิธีการหาค่าคะแนนความ สอดคล้องนั้นโดยการเปรียบเทียบความใกล้ชิดของอักษรตัวแรกของรหัสทางอาชีพเพียงตัวเดียว

3. เทคนิคการใช้ดัชนี ซีเนอร์ – ชูลล์ (Zener – Scheulle Index) เป็นวิธีการหาความ สอดคล้องอย่างง่ายอีกแบบหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบตำแหน่งของอักษร ที่ตรงกันทั้ง 2 รหัส วิธี การนี้ไม่ต้องการคำนวณใด ๆ

4. เทคนิคการใช้ดัชนี ไอชาน (The Iachan Index) เป็นการวิเคราะห์ อักษร 3 ตัว ของ รหัสอาชีพ 2 ชุด (ระดับคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0-28 คะแนน)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการคำนวณหาระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ด้วยเทคนิค ดัชนี ไอชาน (Iachan Index) เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับการใช้แบบสำรวจตนเองใน การเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ซึ่งเป็นดัชนีที่ได้มีการพัฒนาการคำนวณอย่างละเอียด และง่ายต่อ การคำนวณ

ในการคำนวณหาระดับคะแนนความสอดคล้องทำได้โดยการใช้หาความเหมือนกัน ระหว่างอักษรตัวแรก อักษรตัวที่สอง และอักษรตัวที่สามของรหัสอาชีพที่ได้จากการทำแบบสำรวจ ตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) โดยพิจารณาจากความใกล้ชิดของตัวอักษร (Gerken. 1993 : 54 ; citing Holland. 1987)

ถ้าช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 26-28 คะแนนแสดงว่า มีความสอดคล้องกันสูง

ถ้าช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 20-25 คะแนนแสดงว่า มีความสอดคล้องกันบ้างพอสมควร

ถ้าช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 14-19 คะแนนแสดงว่า มีความสอดคล้องกันน้อย

ถ้าช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0-13 คะแนนแสดงว่า ก็สามารถพิจารณาได้ว่าขาดความ สอดคล้องอย่างแน่นอน

145521

นอกจากนี้ ฮอลแลนด์ และคนอื่น ๆ (Holland and others. 1994 : 17) ได้กล่าวถึงวิธีคำนวณคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ตามรหัสที่ได้จากแบบสำรวจ SDS

ตาราง 2 ตารางการคำนวณหาระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้ lachan Index

รหัสที่ได้ จาก SDS รหัสสาขาวิชา	อักษรตัวที่ 1	อักษรตัวที่ 2	อักษรตัวที่ 3	ไม่สอดคล้อง
อักษรตัวที่ 1	22	10	4	0
อักษรตัวที่ 2	10	5	2	0
อักษรตัวที่ 3	4	2	1	0

ตามตารางข้างบนสามารถคำนวณ คะแนนดัชนี ไอชาน (lachan Index) จากอักษรที่ได้จากแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) และอักษรได้จากรหัสอาชีพจริง

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS (Self Directed Search) = REI และรหัสของอาชีพจริง = REI

คะแนนความสอดคล้อง = 28 จำนวนจาก 22 + 5 + 1

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS (Self Directed Search) = REI และรหัสของอาชีพจริง = RIE

คะแนนความสอดคล้อง = 26 จำนวนจาก 22 + 2 + 2

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS (Self Directed Search) = REI และรหัสของอาชีพจริง = SRE

คะแนนความสอดคล้อง = 12 จำนวนจาก 10 + 2

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS (Self Directed Search) = REI และรหัสของอาชีพจริง = SAI

คะแนนความสอดคล้อง = 1

จากวิธีการคิดคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปและอธิบายรายละเอียด ได้ว่า

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 1 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 1 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 22 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 1 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 2 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 10 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 1 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 3 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 4 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 1 ไม่ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 0 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 2 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 1 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 10 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 2 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 2 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 5 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 2 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 3 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 2 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 2 ไม่ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 0 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 3 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 1 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 4 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 3 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 2 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 2 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 3 ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพตัวที่ 3 ของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 1 คะแนน

ถ้าอักษรของรหัสอาชีพจริงตัวที่ 3 ไม่ตรงกับตัวอักษรของรหัสอาชีพของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ SDS (The Self Directed Search) จะได้คะแนน 0 คะแนน

ค่าที่ไม่เกิดขึ้นในการคำนวณหาระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้ Iachan Index ได้แก่ 3, 7, 15, 17, 18, 19, และ 25 (Holland. 1994 : 17)

คะแนนเฉลี่ยมาตรฐานของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

คะแนนเฉลี่ยมาตรฐานของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ เมื่อวัดด้วยดัชนีไอชานนั้น ฮอลแลนด์ได้ศึกษาและรายงานได้ศึกษาและรายงานไว้ดังนี้คือ (Gerken. 1993 : 54 ; citing Holland. 1987)

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐานของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามทฤษฎีของจอห์น ฮอลแลนด์

		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน
อายุ 19-25 ปี	เพศชาย	19.67	9.06	97
	เพศหญิง	20.38	7.35	235
อายุ 26-74 ปี	เพศชาย	19.62	7.49	101
	เพศหญิง	20.35	7.11	185

ที่มา : Gerken. 1993 : 54 ; citing Holland.1987

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาจิตวิทยาการแนะแนวที่มีรหัสอาชีพเป็นSEA โดยนำวิธีการคำนวณหาระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพด้วยดัชนีไอชาน ตามตัวอย่างประกอบ ดังนี้

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = SEA และรหัสของอาชีพจริง = SEA

คะแนนความสอดคล้องจริง = 28

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = SAE และรหัสของอาชีพจริง = SEA

คะแนนความสอดคล้องจริง = 26

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = ASI และรหัสของอาชีพจริง = SEA

คะแนนความสอดคล้องจริง = 14

ถ้ารหัสที่ได้จาก SDS = ICA และรหัสของอาชีพจริง = SEA

คะแนนความสอดคล้องจริง = 1

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า Iachan Index เป็นดัชนีที่ใช้วัดระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพที่ง่ายต่อการคำนวณหาระดับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวัดความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแนะแนวได้เป็นอย่างดี

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

1.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮิลเดอร์แบรนด์ (Hilderbrand. 1984 : 352) ได้ศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพพยาบาล สถานภาพทางอาชีพพยาบาล และการรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในงานของหัวหน้าพยาบาลและพยาบาลทั่วไป โดยใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าพยาบาลมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูงกว่าพยาบาลทั่วไป

ทามาโรล (Tamarol. 1985 : 2402) ได้ศึกษาตัวแปรด้านบุคลิกภาพ ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนในสาขาช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีของนักเรียน ในวิทยาลัยเทคนิค โดยใช้ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (C) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับบุคลิกภาพประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (RC) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้งและบุคลิกภาพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (RS) นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีความคงเส้นคงวาในการเลือกอาชีพสูงกว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่มีความคงเส้นคงวาในการเลือกอาชีพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรินซ์ (Prince. 1985 : 2401) ได้ศึกษาความล้มเหลวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เรียนด้านวิชาการทางวิทยาศาสตร์ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ผลการศึกษาพบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ จะเป็นตัวทำนายความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา และพบว่า นักศึกษาเพศชายมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ส่วนนักศึกษาเพศหญิงไม่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพด้านวิชาการ

ฮีลล์และมอร์ตัน (Healy and Mourton. 1985 : 441-443) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ทางอาชีพและความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงที่มีเอกลักษณ์ทางอาชีพสูงจะมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงด้วย เพศหญิงที่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพจะมีความวิตกกังวลต่ำ เพศหญิงที่มีความสอดคล้องในการเลือกและมีเอกลักษณ์ทางอาชีพสูงจะมีทักษะการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดีกว่า และมีข้อมูลทั่ว ๆ ไปทางอาชีพสูงกว่า ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ใด ๆ ในเพศชาย

จิน (Jin. 1987 : 2512) ได้ศึกษาความแตกต่างทางเพศด้านความสนใจในอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศจีน ตามโครงสร้างบุคลิกภาพหกเหลี่ยมของ

ฮอลแลนด์ ผลการศึกษาพบว่า เพศมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน โดยพบบุคลิกภาพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (A) บุคลิกภาพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (S) บุคลิกภาพประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (E) และบุคลิกภาพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (C) ในนักเรียนเพศหญิงแต่ไม่พบในนักเรียนเพศชาย และพบบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) และบุคลิกภาพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (I) ในนักเรียนเพศชาย

อาร์โนลด์ (Arnold. 1989 : 2108) ได้ศึกษาลักษณะการตัดสินใจในการเลือกอาชีพของนักเรียนปริญญาตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชาย 24 คน นักเรียนหญิง 16 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมากกว่า และมีลักษณะบุคลิกภาพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (I) ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีบุคลิกภาพแบบผสมผสานกัน

เจกเกอร์ (Jagger. 1992 : 53-60) ได้ศึกษาความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพ และการเลือกอาชีพ ในการทำนายความพึงพอใจในอาชีพของผู้รับคำปรึกษาด้านอาชีพ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในอาชีพฉบับมินเนโซตา ฉบับย่อและแบบสำรวจตนเองในการประเมินความสนใจในอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อใช้รหัสอาชีพคำนวณตามดัชนีวัดความสอดคล้องระหว่างรหัสอาชีพที่ได้จากแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพกับรหัสของอาชีพจริงแล้ว ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในอาชีพ

กิราเดท (Girardet. 1994 : 1110) ได้ศึกษานบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมในอาชีพตำรวจและความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตำรวจกับความพึงพอใจในอาชีพตำรวจเอฟ บี ไอ (F.B.I) ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตำรวจต่ำกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในอาชีพ

จาเบอร์-ลินซาลาตา (Jaber-Linsalata. 1995 : 2739) ได้ศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนานาชาติระดับปริญญาตรี ในทวีปเอเชียโดยใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) ในการหาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

การ์เร็ทท์ (Garrett. 1995 : 3729) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพ เพศ และความชอบในอาชีพของนักเรียนในระดับเกรด 6-8 และนิสิตใหม่ในวิทยาลัย โดยใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) ฟอรัมอาร์ (R) และฟอรัมอี (E) ร่วมกับการใช้คำถามปลายเปิด ถามเกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการเลือกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า เพศชายจะ

พิจารณาการเลือกอาชีพมากกว่าเพศหญิง และรูปแบบของบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับรหัสอาชีพที่ได้จากแบบสำรวจเอส ดี เอส (SDS)

บูร์กเนอร์ (Burgner. 1995 : 1732) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพกับความพึงพอใจในอาชีพของผู้ที่สนใจและเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพทหาร โดยใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลูซโซ (Luzzo. 1995 : 319-322) ได้ศึกษาความแตกต่างด้านเพศ วุฒิภาวะทางอาชีพ และอุปสรรคที่ได้รับในการพัฒนาอาชีพของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในแคลิฟอร์เนีย อายุไม่เกิน 20 ปี ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสอดคล้องในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาโดยเพศหญิงจะมีทักษะในการตัดสินใจเลือกได้เหมาะสมกับตนเองมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไวท์ (White. 1996 : 5210) ได้ศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพกับการปรับตัวในอาชีพ โดยใช้แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของฮอลแลนด์ ในกลุ่มผู้ประกอบการด้านบริการ ด้วยวิธีรายงานตนเอง และใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ เอ็ม เอ็ม พี ไอ (MMPI) ในการประเมินการปรับตัว หาความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามรหัสอาชีพด้านงานบริการกับรหัสอาชีพที่ได้จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของฮอลแลนด์ ผลการวิจัยพบว่าผู้มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมากกว่า จะมีสุขภาพจิต และการปรับตัวที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้อง อาจสรุปได้ว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามรหัสอาชีพของฮอลแลนด์นั้นมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของบุคคล เช่น ความพึงพอใจในอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ วุฒิภาวะทางอาชีพ การปรับตัวเมื่อเข้าสู่อาชีพ สุขภาพจิต และเอกลักษณ์ทางอาชีพ

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศไทยมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพกับอาชีพไม่กว้างขวางมากนัก โดยเฉพาะทฤษฎีเกี่ยวกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของจอห์น ฮอลแลนด์ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีวดังต่อไปนี้

กิตติ กิตติศัพท์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเที่ยงตรง-ความเชื่อมั่นของแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ และการประเมินประสบการณ์และทักษะ (The Vocational Interest, Experience & Skill Assessment : VIES) และการศึกษาความสอดคล้องระหว่างสาขา

วิชาที่ศึกษากับความสนใจในอาชีพของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความสอดคล้องระหว่างความสนใจในอาชีพและสาขาวิชาที่ศึกษาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.60 จากการสอบถาม (Expressed Interest) และร้อยละ 50.05 จากการวัดโดยใช้แบบสำรวจ VIESA โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ มีความสอดคล้องในระดับสูง และคณะวิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ ทันตแพทย์ และเภสัชศาสตร์มีความสอดคล้องในระดับต่ำ และความพึงพอใจในสาขาวิชาที่ศึกษาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนการใช้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพนั้นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ใช้น้อยมาก (ร้อยละ 39.11) จนถึงใช้บ้างพอสมควร (ร้อยละ 43.10) และท้ายสุดคือ นิสิตส่วนมากเป็นผู้ตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่ศึกษาด้วยตนเอง (ร้อยละ 78.68)

ประกาศรี ทับทิมทอง (2529: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสอดคล้องระหว่างสาขาที่ศึกษากับบุคลิกภาพ วัดโดยแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) และความต้องการบริการแนะแนวอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีบุคลิกภาพด้านอาชีพสอดคล้องกับสาขาวิชาที่ศึกษา ร้อยละ 50.05 สอดคล้องระดับปานกลาง ร้อยละ 32.7 และไม่สอดคล้องร้อยละ 16.7 ผลการเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างคณะวิชาพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่คณะมนุษยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะแพทยศาสตร์ มีแนวโน้มว่ามีความสอดคล้องมาก คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มีแนวโน้มว่ามีความสอดคล้องน้อย ผลการเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างลำดับการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุนีย์ ยรรยงเมธ (2532 : 85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพตามความสนใจในอาชีพกับแบบการคิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยครุนครสวรรค์ ผลการศึกษพบว่าบุคลิกภาพตามความสนใจในอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม มีความสัมพันธ์กับสาขาที่ศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาและศิลปศาสตร์มีบุคลิกภาพตามความสนใจในอาชีพ งานบริการศึกษาและสังคม สาขาวิทยาศาสตร์พบว่าบุคลิกภาพตามความสนใจในอาชีพมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิทธิรักษ์ จันทร์สว่าง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสอดคล้องระหว่างสาขาที่สมัครเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 600 คน วัดโดยแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีบุคลิกภาพด้านอาชีพสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 33.33 สอดคล้องระดับปานกลาง ร้อยละ 27.33

ไม่สอดคล้องร้อยละ 39.33 และเมื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องของสาขาวิชาที่สมัครเข้าศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพของนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนตามปกติกับนักเรียน ในโครงการ ล.ป.ส. พบว่า มีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียนทั้งสองประเภทมีแนวโน้มว่ามี สัดส่วนความไม่สอดคล้องมากกว่าความสอดคล้อง และจำนวนของสัดส่วนแต่ละกลุ่มมีจำนวนที่ ใกล้เคียงกันมาก

จินตนา อินทรทัศน์ (2541 : 77) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลด้านอาชีพ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของเดอแมน และไอฮารา ที่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เขาพนม จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนแต่ละคนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลด้านอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ของเดอแมน และไอฮารา เลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรี ศิริมาก (2542 : 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือก อาชีพพยาบาลตามทฤษฎีของ จอห์น ฮอลแลนด์ กับการปรับตัวทางด้านการเรียนของนักศึกษา พยาบาลระดับต้น สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาล ระดับต้น ที่มีเพศแตกต่างกันมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพพยาบาลแตกต่างกัน แต่ไม่พบ ความแตกต่างระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพพยาบาลกับชั้นปี และไม่พบความ สัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพพยาบาลกับการปรับตัวทางด้านการเรียน

จากงานวิจัยในประเทศได้ศึกษาถึง ความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพและความสนใจ ในอาชีพกับสาขาที่ศึกษา ซึ่งแบ่งระดับของความสอดคล้องเป็น 3 ระดับ สรุปได้ว่า คณะวิชามี ความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้อง กล่าวคือ คณะวิชาที่แตกต่างกัน มีระดับความสอดคล้องที่ แตกต่างกัน และนอกจากนี้ยังพบว่า การให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลให้ได้ผลดีในการ พัฒนาความสามารถในการเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองอย่างแท้จริง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

2.1.1 ความหมายของการให้แนะแนว

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการแนะแนว ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

โจนส์ (Jones. 1963 : 8) กล่าวว่า การแนะแนว คือ การที่บุคคลหนึ่งพยายามจะให้ ความช่วยเหลือแก่บุคคลหนึ่ง เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ให้ สามารถปรับตนเองให้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง จุดมุ่งหมายของ

การแนะนำนั้นมุ่งที่จะให้บุคคลได้พัฒนาตนเองในด้านของความเป็นอิสระ และมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองได้อย่างสมบูรณ์

มิลเลอร์ (Miller.1976 : 13) กล่าวว่า การแนะนำเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือแต่ละบุคคลให้สามารถเข้าใจตนเอง ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และมีการวางแผนในการพัฒนาระบบชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

วัชร ทรัพย์มี (2531 : 1) กล่าวว่า การแนะนำเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพใด หรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 1) ได้ให้ความหมายของการแนะนำว่า เป็นกระบวนการผูกพันเพื่อพัฒนาชีวิต เพื่อช่วยให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้บุคคลนั้นสามารถช่วยตนเอง นำตนเอง ปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถป้องกันปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การแนะนำ หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถนำตนเองได้ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

2.1.2 หลักในการแนะนำ

การดำเนินการแนะนำที่มีประสิทธิภาพ ควรมีหลักที่ยึดถือสำหรับปฏิบัติดังนี้ (วัชร ทรัพย์มี. 2531 : 4 – 5)

1. การแนะนำจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลในทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. การแนะนำเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การแนะนำเกิดจากความร่วมมือ การแนะนำที่มีประสิทธิภาพต้องเกิดจากความร่วมมือและความเต็มใจของผู้มาใช้บริการและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้นว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ครูอื่น ๆ บุคลากรและสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน ดังนั้นผู้ทำหน้าที่แนะนำจะต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
4. การแนะนำยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคล นักแนะนำตระหนักในสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการที่จะเลือกตัดสินใจที่จะนำชีวิตของตนเอง นักแนะนำจะเป็นผู้ช่วยให้บุคคลรู้จัก

ตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เพื่อให้ผู้รับบริการจะได้ตัดสินใจเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้แนะแนวจะไม่เป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจให้แก่ผู้รับบริการ

5. การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การจัดบริการแนะแนวนั้นจะต้องมีความต่อเนื่องในแต่ละระดับชั้น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา และจะต้องจัดดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้น ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ฉะนั้นการจัดบริการแนะแนวจะต้องมีการวางแผนระยะยาว

6. การแนะแนวมีจุดมุ่งหมายทั้งทางด้านการป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการ

7. ผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนวจะต้องมีคุณสมบัติและการฝึกอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ

8. การแนะแนวมีหลักการในการช่วยให้บุคคลปรับตัวได้ดีในปัจจุบัน และมีการวางแผนที่ดีในอนาคต

9. การแนะแนวตั้งอยู่บนหลักการว่าถ้าบุคคลแต่ละคนได้พัฒนาจนถึงขีดสุดในทุกด้าน และสามารถปรับตัวได้ดีแล้วสังคมก็จะพัฒนารุ่งเรืองตามไปด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักในการดำเนินงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพจะต้องจัดเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคคลในทุกด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทั้งนี้ผู้แนะแนวต้องตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของผู้รับบริการในการตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2.1.3 บริการแนะแนว

บริการแนะแนวแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้ (คมเพชร จัตรศุภกุล, 2529: 11 – 13)

1. การสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) บริการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลที่จะมาใช้บริการแนะแนว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวบุคคลที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างดีพอ และมีความถูกต้องเชื่อถือได้ โดยใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางการแนะแนว เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การใช้ระยะสัมผัส ระยะเบี่ยงพฤติกรรม การให้คำปรึกษา การใช้สังคมมิติ เป็นต้น

2. บริการสนเทศ (Information Service) มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้รับบริการแนะแนวได้รับข้อสนเทศ คือ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข่าวสาร หรือรายละเอียดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของบุคคลเหล่านั้น การที่บุคคลจะตัดสินใจทำอะไรก็ตามถ้าขาดรายละเอียดที่เป็นประโยชน์แล้วจะทำให้การตัดสินใจต่าง ๆ ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร การที่บุคคลทั้งหลายมีโอกาสได้รับข้อสนเทศที่ถูกต้องมากเท่าไร ก็จะทำให้เขาเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้องกับชีวิตเขามากขึ้น และเขา

จะได้รับประโยชน์ที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ผิดพลาดเพราะความรู้น้อยลงและจะประสบความสำเร็จในชีวิตมากขึ้นด้วย การให้ข้อเสนอแนะกระทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมกัน การปรากฏ การอภิปราย การจัดนิทรรศการ ทำจุลสาร วารสารต่าง ๆ การให้ดูภาพยนตร์ ภาพนิ่ง สไลด์ หรือ การไปทัศนศึกษาในที่ต่าง ๆ

3. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาต่าง ๆ ให้สามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้ บริการให้คำปรึกษาถือเป็นหัวใจของการแนะแนว วิธีการให้คำปรึกษามีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และทฤษฎีเป็นที่ยึด ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนรู้ในระดับสูง มีการฝึกอบรมกันอย่างดี

4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสพิจารณาตนเองให้อยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา อย่างเหมาะสม ช่วยให้บุคคลเรียนได้ตรงกับความถนัด ความสนใจ ประกอบอาชีพที่ตรงกับความสามารถและเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตได้เหมาะสมกับตนเอง

5. บริการติดตามผล (Follow – up Service) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือบุคคลหลังจากที่มารับบริการแนะแนวไปแล้ว เพื่อจะดูว่าเขาสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ ถ้าแก้ปัญหาดังกล่าวได้ก็เพียงใด ถ้าทำไม่ได้มีอุปสรรคอะไร และมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดบริการแนะแนว 5 ด้าน ได้แก่ บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล

2.1.4 ประเภทของการแนะแนว

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2529 : 10 – 11) กล่าวถึงประเภทของการแนะแนวไว้ดังนี้

1. การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาตามความสามารถของเขา ในบางครั้งการที่บุคคลใดก็ตามไม่สามารถจะประสบความสำเร็จได้นั้น อาจจะเป็นเพราะมีอุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ เช่น เลือกเรียนวิชาที่ไม่เหมาะสม ขาดวิธีการเรียนที่ดี ขาดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่จะทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน ด้วยเหตุนี้ จึงควรจะมีการจัดบริการแนะแนวเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลงหรือหมดไป

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยเหลือบุคคลให้สามารถมีอาชีพที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ดังนั้น กระบวนการแนะแนวอาชีพนั่นจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องใช้เวลา เพราะจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การพิจารณาตัวบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ความถนัด

ความสามารถหรือสติปัญญา เศรษฐกิจและอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาว่าเด็กควรจะเลือกอาชีพอะไร หลังจากการตัดสินใจเลือกก็จะต้องให้ข้อมูลว่าเด็กจะต้องเตรียมตัวเพื่ออาชีพโดยวิธีใด เช่น เข้ารับการอบรม เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือเข้าไปทำงานเลยโดยการฝึกฝน นอกจากนี้แล้วถ้าเป็นไปได้ เด็กจะต้องมีโอกาเข้าไปทำงานจริง ๆ และมีช่องทางในการเจริญก้าวหน้า ตลอดจนประสบความสำเร็จ กระบวนการแนะแนวอาชีพนั้นจะต้องมีการให้คำปรึกษาทางด้านอาชีพพร้อมอยู่ด้วย (Vocational Counseling)

3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตตนเองอย่างมีความสุขในสังคม สาเหตุสืบเนื่องมาจากการที่บุคคลอาจจะประสบความยุ่งยากในการดำเนินชีวิต เช่น การเลือกคบเพื่อน การเลือกคู่ครอง การมีปมด้อยต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว และอื่น ๆ ถ้าบุคคลมีความทุกข์จากปัญหามากเกินไปย่อมจะทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าได้รับการแนะแนวและแก้ไขปัญหาก็ เขาจะมีโอกาสกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตอย่างประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ผู้รับบริการสูงสุด จะต้องจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

2.1.5 บทบาทของนักแนะแนว

บริการแนะแนวจะเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว นักแนะแนวเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการดำเนินงานแนะแนว

พนม ลิ้มอารีย์ (2533: 258 – 260) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูแนะแนวไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยการจัดให้มีบริการหลักที่สำคัญทั้ง 5 บริการ คือ บริการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล
2. เป็นผู้ประสานงานและมีบทบาทร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนในการจัดโครงการบริการแนะแนว
3. ดำเนินงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ในการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวแก่บุคลากรในโรงเรียน

4. ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนเชิญชวนให้บุคลากรในโรงเรียนได้สนใจงานแนะแนว และให้บริการแนะแนว เช่น ให้การร่วมมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มาขอคำปรึกษา เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น

5. ทำหน้าที่ชี้แจง ทำความเข้าใจ ให้ความรู้แก่คณะครูและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของ โรงเรียนเกี่ยวกับความมุ่งหมาย ขอบข่ายงานและประโยชน์ของบริการแนะแนว เพื่อช่วยให้ครูและ บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ มีเจตคติที่ดีต่อการแนะแนว มองเห็นความสำคัญและยินดีให้ความร่วมมือใน การทำงานแนะแนว

6. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ผู้ปกครอง ได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัด บริการแนะแนว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการบริการแนะแนว และ ยินดีให้ความ ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว เช่น การเก็บข้อมูล นักเรียน การแก้ปัญหาความยุ่งยากของนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัด เช่น การเชิญเข้าร่วมประชุม การจัดวันอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

7. ทำหน้าที่ติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยงาน สถาบันและหรือบุคคลในชุมชนในการ จัดกิจกรรมแนะแนว เช่น การขอชมสถานที่ การเชิญมาเป็นวิทยากร และขอทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ ขัดสนยากจน การส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เป็นต้น

8. การประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนมาใช้บริการแนะแนวและเผยแพร่งานแนะแนวให้กลุ่ม ประชาชนประเภทต่าง ๆ ได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้า

9. ทำหน้าที่วิจัยและประเมินผลงานแนะแนว เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขบริการแนะแนวให้ มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของครูแนะแนวนับว่ามีความ สำคัญมาก นอกจากจะจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการให้แก่แก่นักเรียนแล้ว ยังต้องประสานงานกับ บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานแนะแนว นอกจากนี้ยังต้องมีการวิจัยและประเมินผลงานแนะแนวอยู่เสมอ เพื่อพัฒนา งานแนะแนวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.6 คุณลักษณะและคุณสมบัติของครูแนะแนว

งานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาและการพัฒนานักเรียน ในทุก ๆ ด้าน ผู้ที่ทำหน้าที่ครูแนะแนวจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับ วิชาการแนะแนวมาโดยเฉพาะ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงของการจัดบริการแนะแนว ผู้ที่ทำหน้าที่

ที่ครูแนะแนวนั้น นอกจากจะต้องมีความรู้แล้ว ยังจะต้องมีคุณลักษณะและคุณสมบัติของครูแนะแนวอีกด้วย ซึ่งผู้รู้ทางการแนะแนวได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่จำเป็นของครูแนะแนวไว้ดังนี้

โจนส์ (Jones. 1963 : 554-557) ได้ศึกษาลักษณะของผู้แนะแนวที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน และจากการศึกษาเขาได้สรุปผลว่า ผู้แนะแนวจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้คือ มีความจริงใจ บุคลิกภาพดี อุปนิสัยดีและมีปรัชญาชีวิตที่เหมาะสม มีสุขภาพดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหา มีไมตรีจิต มีความสามารถที่จะเข้ากับคนอื่นได้ เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจในบุคคลอื่น มีวัฒนธรรมทางสังคม มีความรู้และความสนใจกว้างขวาง มีความเป็นผู้นำ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สนใจในวิชาแนะแนว

โพลแมนเทียร์ (Shetzer and Stone. 1976 : 124; citing Polmantier. 1966 : 95 - 100) สรุปบุคลิกภาพของผู้ให้คำปรึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถในการพูด การคิด การใช้เหตุผล และการแก้ปัญหาโดยหลักตรรกวิทยาและการรับรู้
2. เป็นผู้ชอบทำงานกับผู้อื่น โดยนำความรู้ทางพฤติกรรมและสังคมของบุคคลมาใช้ให้เป็นประโยชน์
3. มีการยอมรับตนเองอย่างเพียงพอ ไม่ใช้ผู้รับคำปรึกษาในการสนองความต้องการของตนเอง มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
4. ยอมรับความเชื่อที่แตกต่างกันของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขา
5. มีความอดทนต่อข้อสงสัยต่าง ๆ และแก้ปัญหามีหลักการ
6. มีความยืดหยุ่นเพียงพอในการที่จะเข้าใจและให้คำปรึกษากับบุคคลที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยไม่ใช้ตนเองหรือมาตรฐานของสังคมเป็นเครื่องตัดสิน

คอเรย์ (Corey. 1986 : 361) เสนอคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพว่า ควรเป็นผู้มีคุณลักษณะดังนี้ คือ เข้าใจผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง มีอารมณ์มั่นคงและทำตามความเป็นจริง มีความสามารถทำให้ผู้อื่นไว้วางใจได้ มีอารมณ์ขัน ใจกว้าง อดทนต่อความเชื่อและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มีสติปัญญาดี เข้าใจผู้อื่น เคารพผู้อื่น มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ และมีความสนใจค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ

แมปเปิลและดาวนิง (Maples and Downing. 1981 : 73 - 77) ได้เสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาไว้ ได้แก่

1. ระดับสติปัญญา เช่น ความสามารถด้านการพูด การเขียน ความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ

2. คุณลักษณะทางกายภาพ มีสุขภาพสมบูรณ์โดยดูจากรายงานด้านสุขภาพ ไม่มี ความบกพร่องทางกายภาพหรือมีลักษณะที่ผิดปกติ เช่น กระพริบตาอยู่ตลอดเวลา มือสั่น ขาสั่น เหล่านี้อาจมีผลเหนี่ยวนำการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มารับคำปรึกษา ประวัติทางด้านการแพทย์

3. สัมฤทธิผลทางวิชาการ

4. มีคุณลักษณะที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งเดียวกัน มีความกระตือรือร้น มีความเข้าใจ มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความอดกลั้น

5. คุณลักษณะทางด้านอารมณ์ สามารถที่จะรับฟังและจัดการกับการวิจารณ์ที่เสริมสร้าง มีอารมณ์ขัน สามารถหัวเราะในเรื่องเกี่ยวกับตนเองได้ สามารถมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้อย่างดี

โรเจอร์ (Rogers, 1961 : 39 - 40) กล่าวว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะแนวควรมี ลักษณะดังนี้

1. เข้าใจและยอมรับผู้ที่เข้ามาขอรับคำปรึกษาตามสภาพความเป็นจริง ทั้งข้อดีและข้อ บกพร่อง และยอมรับในคุณค่าของตัวเอง

2. มีความจริงใจ แสดงความรู้สึกรู้สึกหรือสภาพความเป็นจริง ทั้งข้อดีและข้อบกพร่องและ ยอมรับในคุณค่าของตน

3. สามารถทำให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาเข้าใจ และรับรู้ลักษณะของผู้รับคำปรึกษา ทั้งสองประการที่กล่าวมา โดยอาจใช้คำพูดหรือท่าทาง

เชอร์ทเซอร์ และสโตน (Shertzer and Stone, 1976 : 121 - 125) ได้รายงานลักษณะที่ ผู้ให้คำปรึกษาควรมี จากทัศนะของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในสหรัฐอเมริกา ไว้ดังนี้

1. สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติ (Nation Vocational Guidance Association) ได้ให้ ทัศนะไว้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวควรมีลักษณะที่สนใจผู้อื่น มีความอดทน ไวต่อความรู้สึก และ รับรู้ในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง ยึดถือความเป็นจริงเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้

2. สมาคมของคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูงเกี่ยวกับบุคคลากรของ มหาวิทยาลัยแห่งสหรัฐอเมริกา (The Professional Standards Committee of the American College Personnel Association) ได้กล่าวว่า ผู้ให้คำปรึกษาควรมีความเป็นผู้นำ มีอารมณ์ขัน มีลักษณะท่าทางเป็นที่ยอมรับของสังคม ร่วมงานกับผู้อื่นได้ มีความรู้สึกรับต่อปฏิบัติของผู้อื่น สนใจเรื่องการศึกษา มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความเป็นมิตรกับผู้อื่นได้ดี

3. สมาคมการให้คำปรึกษาและการนิเทศก์แก่ผู้ให้คำปรึกษา (The Association for Counselor Education and Supervision) ได้ให้ทัศนะว่า ผู้ให้คำปรึกษาควรมีลักษณะเป็นที่น่า เชื่อถือของผู้อื่น เชื่อมั่นในตนเอง ยอมรับค่าของความเป็นคนของบุคคลอื่น กระฉับกระเฉงว่องไว

ใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

อนนต์ อนันตรังสี (2521 : 167) กล่าวถึงคุณสมบัติของครูแนะแนวว่า ต้องเป็นผู้เคยทำการสอนได้ผลดีมาแล้ว ควรมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนมาบ้าง ต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานแนะแนวอย่างเพียงพอ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ดี เป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้คำปรึกษาและสนใจที่จะทำงานในด้านนี้ เป็นผู้มีบุคลิกดีและปรับตัวเองได้ดี เป็นผู้ปราศจากอคติต่าง ๆ มีความสนใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตากรุณา เป็นผู้ที่รักการศึกษาค้นคว้า สม่ำเสมอ อุทิศเวลาให้กับการทำงาน และรู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

วัชร ทรัพย์มี (2531 : 111) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูแนะแนว พอสรุปได้ดังนี้

1. มีความจริงใจไม่เสแสร้ง เคารพในสิทธิส่วนบุคคลและยอมรับว่าทุกคนมีค่า
2. มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย
3. มีสุขภาพจิตดี คือ ปรับตัวได้ดี มีอารมณ์มั่นคง ยอมรับตนเองและพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงสิ่งบกพร่องและสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมั่นคง
4. มีความเมตตา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
5. เป็นผู้ที่ไวต่อความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น
6. มีเหตุผลและมีประสบการณ์กว้างขวางพอที่จะเข้าใจปัญหานักเรียน
7. มีความสุขุม พิจารณาสังต่าง ๆ อย่างรอบคอบ
8. ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
10. เก็บรักษาความลับได้อย่างดี

วัฒนา พัทธรวนิช (2531 : 210 – 213) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูแนะแนวไว้ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยประจำตัว ครูแนะแนวจะต้องมีนิสัยประจำตัวดังคือ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง และสามารถกระทำการใด ๆ ด้วยตนเองได้ รู้จักเห็นคุณค่าความดีของผู้อื่นและเห็นข้อบกพร่องของตนเอง ยินดีช่วยเหลืองานผู้อื่น แต่ไม่ใช้ก้าวก่ายงานของผู้อื่น โอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณาอย่างแท้จริง เป็นบุคคลที่เก็บความลับได้ดี มีสภาพจิตปกติ

2. บุคลิกภาพ ครูแนะแนวที่ดีต้องมีบุคลิกภาพคือ มีท่าทางคล่องแคล่วว่องไว มีกิริยา มารยาทเรียบร้อย สุภาพ มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่เป็นบุคคลที่มีร่างกายพิการหรือมีปมด้อย มีท่วงทีและจังหวะในการพูดน่าฟัง มีศิลปะในการพูด

3. ความรู้ ครูแนะแนว ควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและการแนะแนว อีกทั้งการมี ทักษะในการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวกับการแนะแนว รวมทั้งการติดต่อกับบุคคลอื่น

4. เจตคติ ครูแนะแนวควรมีเจตคติที่ดีต่อบริการแนะแนว ผู้ร่วมงาน มีเจตคติที่ถูก ต้องต่อผู้มีปัญหาหรือผู้มาขอคำปรึกษา มีเจตคติที่ดีต่อสังคม มีความจริงใจที่จะพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น มีเจตคติที่ถูกต้องต่อสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริง

5. ความสนใจ ครูแนะแนวควรมีความสนใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานแนะแนว ให้ดียิ่งขึ้น มีความสนใจในปัญหา ความเป็นอยู่และสภาพที่แท้จริงของนักเรียน และให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา มีความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ และสภาพชีวิตที่แท้จริงของ มนุษย์ มีความสนใจที่จะเฝ้าหาความรู้เสมอ พร้อมทั้งเผชิญกับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ มีความสนใจ เกี่ยวกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ มีความสนใจที่จะสำรวจเกี่ยวกับขอบข่ายและ ความสามารถของตนเองและเด็ก และมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองไปในทางที่มีคุณค่า

6. ประสบการณ์เดิม ครูแนะแนวที่จะสามารถทำหน้าที่แนะแนวได้อย่างดี ควรเป็น บุคคลที่ผ่านประสบการณ์ในการสอนมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการ รวบรวมข้อมูล ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และการติดต่อกับผู้ปกครองมาก่อน เหล่านี้เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าคุณลักษณะของนักแนะแนวที่ประสบความสำเร็จใน การประกอบอาชีพนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจในอาชีพ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็น นักแนะแนวที่ดี ได้แก่ มีความรู้และทักษะในการแนะแนว มีมนุษยสัมพันธ์ดี ใจกว้าง ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับตัวได้ดี ยืดหยุ่น มีสุขภาพจิตดี อารมณ์มั่นคง มองโลกในแง่ดี มีเจตคติ ที่ดีต่องานแนะแนว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแนะแนว ดังนี้

แบร์ (พจนารถ แดงพลอย. 2532 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Bare. 1967 : 419 – 425) ได้ทำ การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกลักษณะของผู้ให้การปรึกษาแนะแนวกับผู้รับการ ปรึกษาแนะแนว และความสำเร็จในการให้การปรึกษาแนะแนว กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้การปรึกษา แนะแนว 47 คน ผู้รับการปรึกษาแนะแนว 208 คน ผลการวิจัยพบว่าบุคลิกลักษณะของผู้ให้

การปรึกษาแนะแนว และความคล้ายคลึงระหว่างบุคลิกลักษณะของผู้ให้การศึกษาแนะแนวและ ผู้รับการปรึกษาแนะแนว มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการให้การศึกษาแนะแนว โดยช่วยให้ ผู้ให้การศึกษาแนะแนวเข้าใจผู้มารับการปรึกษาแนะแนวได้ดีขึ้น และช่วยสร้างเสริมสัมพันธภาพ ในการให้การศึกษาได้สะดวกขึ้น ผู้ให้การศึกษาแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในการให้ การปรึกษาแนะแนว ควรมีลักษณะต่อไปนี้ คือ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสูง ทำงานด้วยความศรัทธาและ กระฉับกระเฉง เน้นเป้าหมายของผู้รับการปรึกษา ไม่บีบบังคับผู้มารับการปรึกษาให้เป็นไปตาม เป้าหมายของตนเอง ไม่เคร่งครัดในระเบียบเกินไป ผู้ให้การศึกษาแนะแนวควรมีลักษณะของ ความคิดริเริ่ม กระฉับกระเฉง และมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้มารับการปรึกษาแนะแนว

แมคเคลน (ฮอร์ต แก้วศิริบัณฑิต 2536 : 11 ; อ้างอิงมาจาก McClain. 1968 : 444 – 447) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้ให้การศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบ ว่า ผู้ให้การศึกษาต่างก็มีลักษณะของเพศหญิงและเพศชายอยู่ในตัว ลักษณะของเพศชายในผู้ให้ การปรึกษาหญิง ที่มากกว่าผู้หญิงทั่ว ๆ ไป คือ ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเผชิญ หรือกล้า เสี่ยง การปฏิบัติงานด้วยความจริงจัง ส่วนลักษณะของเพศหญิงในผู้ให้การศึกษาชาย ที่มีมาก กว่าผู้ชายโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสนใจผู้อื่น การยอมรับ การยอมรับผู้อื่น ความรู้สึกไวต่อการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ความสุภาพอ่อนโยน ความน่าเชื่อถือ และการ รู้จักปรับตัวเข้ากับคนอื่น

ดิกสไตน์ (จรัส ดวงสุวรรณ. 2520 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Dickstein. 1971 : 25-42) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษา รัฐโอไฮโอ สหรัฐ อเมริกา ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้วนักเรียนต้องการผู้ให้คำปรึกษาที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน นักเรียนสามารถเข้าพบได้ตลอดเวลา ให้คำปรึกษามาก กว่าแนะนำ เปิดเผยตนเอง ใจดีมีเมตตา เป็นมิตรและยอมรับ

แมนเน (Menne. 1975 : 5621-A) ได้ศึกษาเพื่อหาคุณลักษณะที่ถือว่ามีความสำคัญ มากสำหรับการเป็นครูแนะแนว ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่ได้จากการวิจัยคือ จรรยาบรรณ ในวิชาชีพ มีความเข้าใจตนเอง มีความสามารถในการฟังและสื่อความหมาย มีทักษะในการ ทดสอบทางการแนะแนว มีความเข้าใจอย่างกว้างขวางในการให้คำปรึกษา รอบรู้ในความ เปลี่ยนแปลงของสังคม ผ่านการฝึกอบรมทางวิชาชีพ มีความสามารถด้านการแนะแนวอาชีพ

วิกินส์และเวสแลนเดอร์ (Wiggins and Weslander. 1986 : 26-35) ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้ให้คำปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 123 คน จาก 3 รัฐและพบว่า บุคลิกภาพมีความ สัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน จากสายตาของผู้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน ผู้ให้คำปรึกษาที่มี ประสิทธิภาพในสายตาของผู้ให้คำแนะนำดังกล่าวจะแสดงออกให้เห็นถึงความพึงพอใจในการ

ทำงานมากกว่า มีการทนรับได้ต่อความคลุมเครือไม่แจ่มชัดมากกว่า มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีดุลยระหว่างบุคลิกภาพกับสิ่งแวดล้อมได้มากกว่าผู้ให้คำปรึกษาที่ขาดประสิทธิภาพในสายตาของผู้ให้คำปรึกษา เพศ อายุ จำนวนปีที่มีประสบการณ์ สถานภาพทางด้านใบอนุญาตประกอบอาชีพและวุฒิทางการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ

จากงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า คุณลักษณะของนักแนะแนวนั้น ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว กล่าวคือ เป็นผู้ที่เปิดเผยตนเอง จริงใจ ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ยิ้มแย้มแจ่มใส สนใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และนอกจากนี้ยังเป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในอารมณ์ มีความเข้าใจตนเอง มีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในงานแนะแนว มีความพึงพอใจในการทำงาน และมีดุลยภาพระหว่างบุคลิกภาพกับสิ่งแวดล้อม

2.2.2 งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศพบว่า มีทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพและคุณลักษณะของครูแนะแนว ปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ดังนี้

ปรีดา อ้วนล้ำ (2527: 82 - 86) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตในทัศนะของผู้บริหารและนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 66 คน และนิสิต จำนวน 306 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและนิสิตมีทัศนะต่อคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนิสิต โดยส่วนรวมว่าสำคัญและจำเป็นสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลิกภาพอยู่ในเกณฑ์สูงที่สุด ด้านความรู้และด้านความสามารถอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

สินีนาง พันธ์ดี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูแนะแนวและครูที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงาน 20 คน และครูที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงาน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงาน ส่วนใหญ่จำนวน ร้อยละ 55 มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม จำนวนร้อยละ 45 มีบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง จำนวนร้อยละ 60 มีบุคลิกภาพกล้าเข้าสังคม จำนวนร้อยละ 70 มีบุคลิกภาพควบคุมตนเองได้ และจำนวนร้อยละ 40 มีบุคลิกภาพตรงไปตรงมา เมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างครูแนะแนวและครูที่ประสบความสำเร็จในบทบาทหน้าที่การงาน พบว่าครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงานได้คะแนนบุคลิกภาพในด้านองค์ประกอบมีเหลี่ยม – ตรงไปตรงมาน้อยกว่าครูที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ปัญญพร จันทรวงษ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูแนะแนวตามความคาดหวังของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด พิจิตร ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของครูแนะแนวในด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม และความประพฤติ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความเป็นประชาธิปไตย ผู้บริหาร และครูมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูงมาก

วุฒิพงษ์ บุญญพันธ์โสภณ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูแนะแนวที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เขตการศึกษา 7 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโครงการ จำนวน 97 คน และผู้บริหารในโครงการ จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามคุณลักษณะของครูแนะแนวที่พึงประสงค์ ผลการศึกษาพบว่า ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะครูแนะแนวที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญมากที่สุด ส่วนด้านบุคลิกลักษณะด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านประสบการณ์และการดำเนินชีวิต ด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนและการแนะแนว และด้านทักษะในการแนะแนว ครูและผู้บริหารในโครงการมีทัศนะในระดับให้ความสำคัญมาก

อรดา แก้วศิริ บัณฑิต (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณสมบัติที่ใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งครูแนะแนวในทัศนะของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 122 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณสมบัติของครูแนะแนวที่ใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งในทัศนะของผู้บริหาร ด้านบุคลิกภาพของครูแนะแนวอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด ส่วนในด้านวุฒิและประสบการณ์ทางการแนะแนว ด้านจรรยาบรรณของครูแนะแนว และด้านคุณสมบัติเฉพาะตัวอื่น ๆ อยู่ในระดับสำคัญมาก

จากงานวิจัยภายในประเทศสรุปได้ว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นนักแนะแนวที่ดี กล่าวคือ มีลักษณะบุคลิกภาพของการเข้าสังคม มีอารมณ์มั่นคง สามารถควบคุมตนเองได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีเจตคติที่ดีต่องานแนะแนว และจากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานแนะแนว มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นนักแนะแนวที่ดี อันจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับผู้มารับบริการ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำเร็จเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสำเร็จทางด้านการเรียนนั้นก็เช่นกัน เป็นก้าวแรกของการนำไปสู่ความสำเร็จอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้วความสำเร็จทางการเรียนจะวัดโดยหาค่าคะแนนสะสมเฉลี่ย และความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การค้นคว้า การทำรายงาน และการเสนอรายงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน (สุวิมล จอดพิมาย. 2537 : 34)

3.1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กู๊ด และคนอื่น ๆ (Good and others. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่าหมายถึงความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากการทดสอบของครูผู้สอน หรือผู้รับผิดชอบในการสอน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 137) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือเกิดจากการสอน

อัจฉรา สุขารมณ์ และ อรพินทร์ ชูชม (2530 : 10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางด้านร่างกายหรือสมอง ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากการประเมินการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (No-testing Procedures) เช่น จากการสังเกต หรือการตรวจการบ้านหรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ โรงเรียนต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป (Achievement Test) และผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความสามารถทางการเรียน จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ภายหลังการเรียนรู้อวิชานั้น ๆ แล้วมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทดสอบจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือได้จากการสังเกตพฤติกรรมหรือความสำเร็จด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือจากการเรียนการสอน หรือเกิดจากการฝึกอบรม การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจวัดได้จากการสังเกต การตรวจการบ้าน หรือการตอบแบบทดสอบผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะทำให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้
 ภายหลังการเรียนรู้นั้น ๆ หรือการฝึกอบรบวิชานั้นมากน้อยเพียงใด

3.1.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนปรารถนาแต่ทุกคนก็ไม่สามารถประสบ
 ความสำเร็จทางการเรียนรู้นี้ได้ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้อยู่

สุภาพรณ โคตรจรัส (2527 : 206) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อยู่ 2
 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านตัวผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบทางด้านปัญญา ได้แก่ เซาว์ปัญญา ความถนัด ความรู้พื้นฐาน
 หรือความรู้เดิมของผู้เรียน ในวงการศึกษามองว่า บุคคลที่สติปัญญาเท่ากันแต่มีผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนได้ไม่เท่ากัน

1.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ความสนใจ เจตคติ นิสัย
 การเรียน ความนึกคิดเกี่ยวกับตน การปรับตัว และลักษณะทางบุคลิกภาพอื่น การรับรู้ในความ
 สามารถของตนเป็นสิ่งที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ คนบางคนมีความรู้สึกว่า
 ตนเองไม่มีความสามารถทั้งที่ยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติ แต่เมื่อได้ส่งเสริมให้กำลังใจแล้วจะพบว่า
 การปฏิบัติต่าง ๆ ทำได้ดี คนที่รู้สึกว่าคุณเองไร้ความสามารถมักจะมีผลการปฏิบัติงานไม่ดี

2. องค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อม คือ วัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม สิ่งแวดล้อมทาง
 ครอบครัว ที่อยู่อาศัย ความคาดหวังของบิดามารดา ลักษณะและบรรยากาศของสถานที่เรียน
 รวมทั้งหลักสูตร และคุณภาพของการสอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 2 ด้าน คือ ด้านตัว
 ผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ในงานวิจัยนี้ เลือกศึกษาด้านตัวผู้เรียน โดยศึกษาองค์ประกอบด้าน
 อารมณ์ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ และลักษณะทางบุคลิกภาพอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการเลือก
 อาชีพ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทามาโรล (Tamarol. 1985 : 2402) ได้ศึกษาตัวแปรด้านบุคลิกภาพ ความสนใจ และ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนในสาขาช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีของ
 นักเรียน ในวิทยาลัยเทคนิค โดยใช้ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ผลการศึกษพบว่า
 นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยนักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (C) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับบุคลิกภาพประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (RC) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้งแลบุคลิกภาพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (RS) นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีความคงเส้นคงวาในการเลือกอาชีพสูงกว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่มีความคงเส้นคงวาในการเลือกอาชีพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรินซ์ (Prince. 1985 : 2401) ได้ศึกษาความล้มเหลวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เรียนด้านวิชาการทางวิทยาศาสตร์ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ผลการศึกษาพบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ จะเป็นตัวทำนายความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษา และพบว่า นักศึกษาเพศชายมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ส่วนนักศึกษาเพศหญิงไม่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพด้านวิชาการ

อาร์โนลด์ (Arnold. 1989 : 2108) ได้ศึกษาลักษณะการตัดสินใจในการเลือกอาชีพของนักเรียนปัญญาเลิศในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชาย 24 คน นักเรียนหญิง 16 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมากกว่า และมีลักษณะบุคลิกภาพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (I) ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีบุคลิกภาพแบบผสมผสานกัน

จาเบอร์-ลินซาลาตา (Jaber-Linsalata. 1995 : 2739) ได้ศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนานาชาติระดับปริญญาตรี ในทวีปเอเชียโดยใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) ในการหาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเลือกอาชีพ กล่าวคือ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูง

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและอาชีพ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

4.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

เบอ์นาร์ด (Bernard. 1970 : 110) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของ ทำทาง รูปร่างลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถ ทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน และที่แสดงออกมาให้เห็น

แซมมวล (Samuel. 1981 : 3) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทางจิตวิทยาเฉพาะตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นด้านของพฤติกรรมและ ความคิด

จรรยา สุวรรณทัต และดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2529 : 219) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป เป็นลักษณะรวมของบุคคล นั้น อันประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออก และลักษณะภายในของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531 : 5) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอก และภายใน คือ

1. ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยา มารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน

2. ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์เฉพาะตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม และความสนใจ

กันยา สุวรรณแสง (2531 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น พฤติกรรม และสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งจะทำให้คนอื่นสามารถที่จะเข้าใจ และแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากคนอื่นทั่วไปได้

จุฑา บุรีภักดิ์ (2533 : 12-13) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะอันเป็นสิ่งที่จำเพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางทำทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยา มารยาท การแต่งกายดูสุภาพ มีอุปนิสัยที่ดี มีความสำรวม อ่อนน้อมถ่อมตนไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น มีน้ำใจ มีความเข้าใจผู้อื่น และเป็นผู้วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 21) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออก โดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาคงวาพอสสมควร

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนเจตคติ ค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

4.1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ประกอบด้วยหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีมีหลักการ เหตุผล ความเชื่อ และแนวคิดที่แตกต่างกัน ทฤษฎีบุคลิกภาพแต่ละทฤษฎีนั้น มีความพยายามที่จะอธิบายและวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลอย่างมีแบบแผน รัดกุมและเป็นระบบ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เลือกศึกษาทฤษฎีลักษณะนิสัยตามแนวคิดของไอเซนค์ เนื่องจากทฤษฎีนี้กล่าวถึงบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักแนะแนว ลักษณะบุคลิกภาพของนักแนะแนวที่พึงประสงค์นั้น ควรเป็นบุคคลที่มีลักษณะแสดงตัวมากกว่าลักษณะเก็บตัว และควรเป็นบุคคลที่มีอารมณ์มั่นคง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.2.1 ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

ไอเซนค์ (Eysenck, 1970 : 59-60) ได้สร้างทฤษฎีบุคลิกภาพ โดยการสังเกตลักษณะนิสัยของกลุ่มประชากรและนำลักษณะที่แตกต่างกันมาหาความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยแบ่งบุคลิกภาพเป็น 2 มิติ และได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว (Introversion-Extroversion)

ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเองไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าชอบสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัดมีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะเก็บตัว คือ บุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีความรับผิดชอบ

ลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสังสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมากช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนรู้หรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกสนาน ตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีความสามารถทางสังคมและมีแรงกระตุ้นในตนเอง

2. บุคลิกภาพหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism-Stability)

ลักษณะบุคลิกภาพหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Neurotic Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์อ่อนไหว คิดมาก จิตใจหดหู่ หงุดหงิดง่าย เจ้าอารมณ์ ชอบตามใจตนเอง ตื่นเต้นง่าย อารมณ์เปลี่ยนง่าย มองโลกในแง่ร้าย วิตกกังวลง่าย ขาดสมาธิ ชอบหวาดระแวง และมีแนวโน้มจะเป็นโรคประสาทได้ง่ายเมื่อมีปัญหาสะเทือนใจ

ลักษณะบุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Emotional- Stability Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะอารมณ์หนักแน่น สุขุมเยือกเย็น มีจิตใจรักสงบ ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงถึงการมีสุขภาพจิตดี

ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพจะเข้าใจได้จาก 2 มิตินี้ ซึ่งจะเป็นอิสระต่อกัน ก่อให้เกิดบุคลิกภาพพื้นฐานได้ 4 แบบคือ

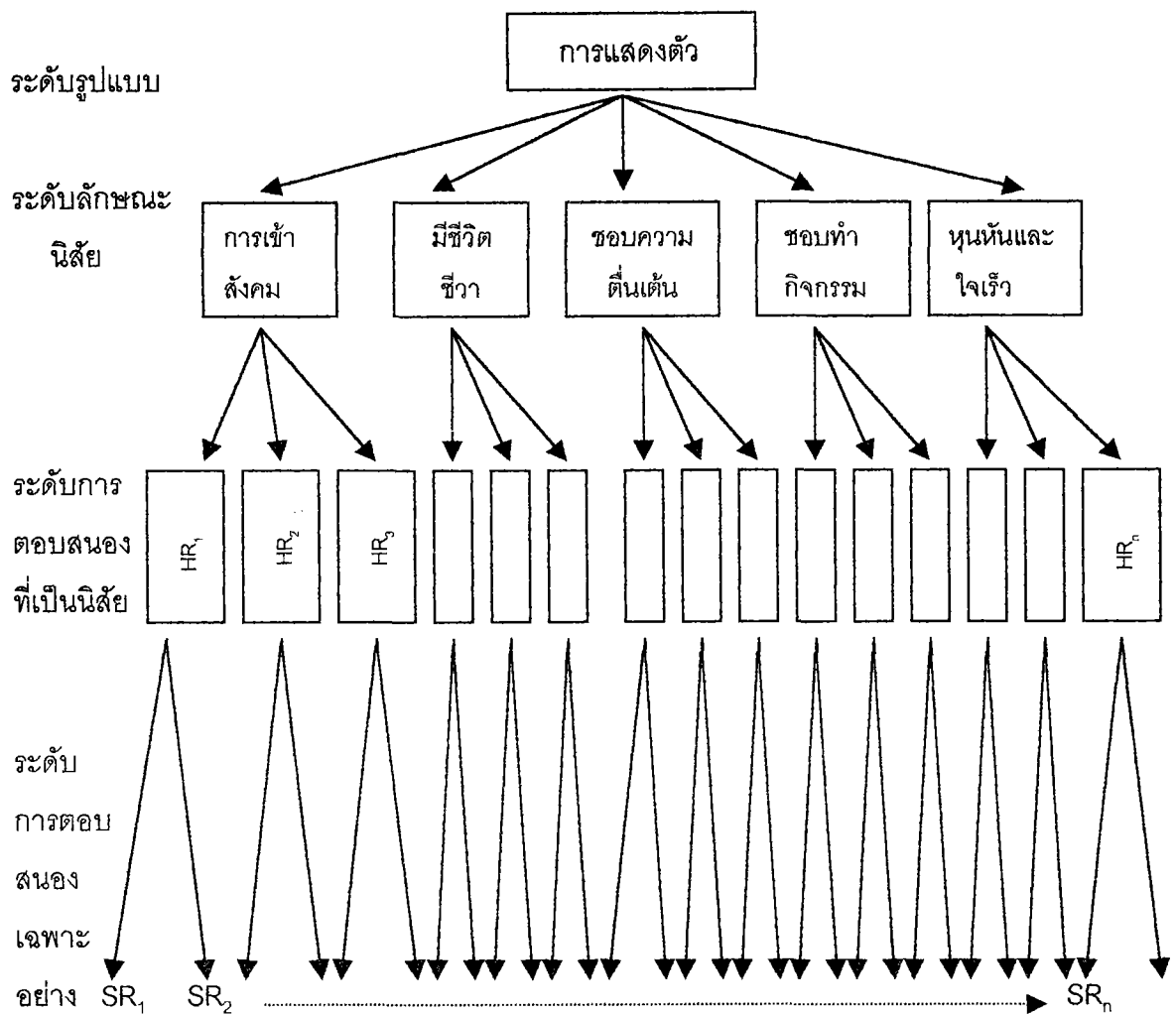
1. บุคลิกภาพแสดงตัว-บุคลิกภาพความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Extroversion-Stability) มีลักษณะนิสัยเปิดเผย ให้ความร่วมมือ ใจกว้าง มีชีวิตชีวา ชอบนำกลุ่ม
2. บุคลิกภาพแสดงตัว-บุคลิกภาพหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Extroversion-Neuroticism) มีลักษณะชอบกิจกรรม ก้าวร้าว อุนเฉียว ตื่นเต้นง่าย
3. บุคลิกภาพเก็บตัว-บุคลิกภาพความมั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Introversion- Stability) มีลักษณะยอมตาม ควบคุมตนเองได้ดี รักสงบ
4. บุคลิกภาพแบบเก็บตัว- บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (Introversion-Neuroticism)

ซึ่งบุคลิกภาพทั้ง 4 แบบนี้ สามารถที่จะสังเกตและวัดได้ โดยการกำหนดสถานการณ์ในรูปของคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบรู้สึกหรือกระทำตามข้อคำถามในแบบทดสอบหรือไม่ ซึ่งแบบสำรวจบุคลิกภาพของไอเซนคมีลักษณะการประเมินบุคลิกภาพด้วยวิธีนี้

4.1.2.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพ หวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

บุคคลที่มีวุฒิภาวะหรือมีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์จะต้องมีความสมดุลย์ของลักษณะการเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะการหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ โดยส่วนใดจะเด่นหรือด้อยขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล แต่ถ้ามีลักษณะบุคลิกภาพในส่วนใดส่วนหนึ่งเกินไป หรือไม่เหมาะสมกันแล้ว บุคคลจะประสบกับความล้มเหลวในการปรับตัวทางสังคม ทำให้ต้องหลีกหนี หรือแยกตัวออกจากสังคม และอาจกลายเป็นโรคจิต โรคประสาทได้ในที่สุด (Hall and Lindzey. 1970 : 89-91) ทั้งนี้เพราะลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์เป็น บุคลิกภาพพื้นฐานที่จะส่งเสริมหรือยับยั้งความสามารถทางสังคมของบุคคล และมีความสำคัญในการอธิบายหรือทำนายพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้ด้วย (Eysenck. 1970 : 59-60)

ไอเซนค์ (ประพิศ จันทร์พุกษา. 2537 : 29-32; อ้างอิงมาจาก Eysenck. n.d.) ได้ อธิบายว่าบุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรม 4 ระดับ ซึ่งจัดระบบตามชั้นจากระดับต่ำสุด ถึงระดับสูง ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงการจัดการระดับชั้นของบุคลิกภาพแสดงตัว

ระดับต่ำสุด คือ ระดับการตอบสนองเฉพาะอย่าง (Specific Responses) ใช้สัญลักษณ์ $SR_1, SR_2, \dots, SR_n$ พฤติกรรมในระดับนี้ คือ การแสดงออก (Act) ต่างๆ ได้แก่ การตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมระดับนี้สามารถสังเกตได้ และพฤติกรรมอาจเป็นลักษณะ (Characteristic) ของบุคคลหรือไม่ก็ได้ เช่น การพูด การฟัง ไปเที่ยว เป็นต้น

ระดับที่สอง คือ ระดับการตอบสนองที่เป็นนิสัย (Habitual Responses) ใช้สัญลักษณ์ $HR_1, HR_2, \dots, HR_n$ พฤติกรรมในระดับนี้ คือ การตอบสนองเฉพาะอย่าง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ถ้าสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเกิดขึ้นซ้ำเดิมบุคคลจะแสดงปฏิกริยาในลักษณะคล้ายคลึงกับปฏิกริยาเดิม เช่น ชอบพูดมากกว่าฟัง ชอบไปงานสังสรรค์ เป็นต้น

ระดับที่สาม คือ ระดับลักษณะนิสัย (Traits) เป็นการตอบสนองที่มีระเบียบ และมีความคงเส้นคงวา ลักษณะนิสัยนี้เกิดจากการจัดระบบของนิสัยหลายๆ กลุ่มที่แสดงออกเป็นแบบเดียวกัน ได้แก่ การเข้าสังคม (Sociability) มีชีวิตชีวา (Liveliness) ชอบความตื่นเต้น (Excitability) ชอบกิจกรรม (Activity) ความหุนหันและใจเร็ว (Impulsiveness)

ระดับสูงสุด คือ ระดับรูปแบบของบุคลิกภาพ (Types) เป็นแบบของบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งจัดระบบมาจากลักษณะนิสัยใดนิสัยหนึ่งเฉพาะ สำหรับใน ภาพประกอบ 3 คือ ตัวแปรบุคลิกภาพแสดงตัว

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กันของบุคคลจะก่อรูปขึ้นเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ซึ่งปรากฏให้บุคคลอื่นเห็น และสามารถวัดได้ จึงสรุปได้ว่า วิธีการวัดและเครื่องมือวัดตามแนวคิดของไอเซนคีน่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับการวัดตัวแปรบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และบุคลิกภาพหัวไว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์

การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินชีวิตทั้งด้านส่วนตัวและอาชีพการงานได้นั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ (ดู ชุมสาย. 2508 : 3-4 ; วัชรวิ ฐะคำ. 2524 : 17) ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคลิกภาพเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ (Allport. 1961 : 4 ; Cattell. 1970 : 311 ; Eysenck. 1970 : 57) ดังนั้น บุคลิกภาพจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยตัดสินใจว่า บุคคลใดควรทำงานประเภทใด เพราะอาชีพแต่ละอาชีพต้องการลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพแตกต่างกัน (วัชรวิ ทรัพย์มี. 2523: 16)

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

4.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ลินน์ (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. 2539: 18 ; อ้างอิงมาจาก Lynn. 1959) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสองลักษณะคือ ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับสติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้ที่มีการเรียนดีได้คะแนนด้านการแสดงตัวต่ำ และอารมณ์อ่อนไหวสูง

ลินน์และกอร์ดอน (สมหทัย ประสมศรี. 2541: 27 - 28 ; อ้างอิงมาจาก Lynn and Gordon. 1961 : 194 – 203) ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการแสดงตัวและลักษณะอารมณ์และอาการทางประสาทกับเชาว์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาของราเวน (Raven's Progressive Matrices) วัดนักศึกษาที่มีลักษณะเก็บตัว – แสดงตัว ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบเอ็ม พี ไอ (M.P.I) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

เอกซ์เตอร์ จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวไม่มีความสัมพันธ์กับเซาวิปัญญา และพบว่าในสภาพการทำงานที่ต้องมีการตอบสนองตามเงื่อนไขและใช้ความสนใจมาก ๆ นั้น นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจะทำได้ดีกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว แม้ว่านักศึกษาประเภทเก็บตัวจะทำได้ช้ากว่าแต่ก็ถูกต้องกว่า ดังนั้นสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวจึงสูงกว่า

ซาเวจ (สมหทัย ประสมศรี. 2541: 30 ; อ้างอิงมาจาก Savage. 1970 : 251 - 253) ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและลักษณะทางอารมณ์และอาการทางประสาทกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นนักศึกษาชายหญิงของมหาวิทยาลัยนิวอิงแลนด์ จำนวน 180 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่มตามลำดับของระดับการเรียน และประเมินระดับการแสดงตัวและลักษณะทางอารมณ์โดยใช้แบบทดสอบเอ็ม พี ไอ (M.P.I.) ผลการศึกษาพบว่าลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและลักษณะอารมณ์ และอาการทางประสาทมีความสัมพันธ์กันในทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

โอ' คอนเนอร์ (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. 2539: 18 ; อ้างอิงมาจาก O'Connor, 1993) ได้ศึกษาการใช้แบบวัดบุคลิกภาพเอ็มพีทีไอทำนายผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาและการปฏิบัติงานด้านการทหารในโรงเรียนนายร้อยโคสท์การ์ด สหรัฐอเมริกา จำนวน 110 คน ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และผลสำเร็จในการปฏิบัติการทางทหารของนักเรียนนายร้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไคลน์ (Kline. 1996 : 92-93) ได้ศึกษาลักษณะบุคคลแบบแสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยกานา จำนวน 110 คน โดยใช้แบบทดสอบ EPI (Eysenck Personality Inventory) พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กัน

ไคลน์ และเกรล (Kline and Grale. 1971 : 90-93) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงออกของอาการทางประสาท (Neuroticism) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย จำนวน 455 คน โดยใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพของไอเซนค (Eysenck Personality Inventory) ผลปรากฏว่า การแสดงออกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสัมพันธ์กันเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ

ริดดิ้ง (สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. 2539: 18 ; อ้างอิงมาจาก Ridding. 1967 : 397-398) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและ

คณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายและหญิง จำนวน 600 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป จากโรงเรียนแมนเชสเตอร์ ผลปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ลักษณะบุคลิกภาพชอบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จากงานวิจัยในต่างประเทศสรุปได้ว่า ผลที่ได้จากงานวิจัยมีความขัดแย้งกันในแต่ละงานวิจัย งานวิจัยบางส่วนพบว่า บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการปฏิบัติงาน กล่าวคือ บุคคลที่มีลักษณะเก็บตัวและอารมณ์หวนไหวสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่า แต่บางงานวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบางงานวิจัยก็ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิจัยแต่ละเรื่องมีกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

4.2.2 งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบเก็บตัว – แสดงตัว ดังนี้

อุไร สิงห์โต (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 160 คน ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ระดับความสัมพันธ์ .26 นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เจษฎา ชนะโรค (2530 : 41 – 42) ได้ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับวิธีการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาบุคลิกภาพการแสดงตัว – การเก็บตัวของนักศึกษายาบาล วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 327 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันจะมีบุคลิกภาพการแสดงตัว – เก็บตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

และปานกลาง จะมีบุคลิกภาพเป็นแบบแสดงตัว ส่วนนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

สมหทัย ประสมศรี (2541: บทคัดย่อ, 49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองที่มีเสียงบรรยายต่างเพศกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 64 คนผลการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยภายในประเทศสรุปได้ว่าแม้จะมีงานวิจัยบางเรื่องที่พบว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่ก็มีงานวิจัยหลายเรื่องที่พบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัว โดยผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ทั้งนี้งานวิจัยนี้ ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวจะมีบุคลิกภาพไปในทิศทางใด

5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

5.1.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ (Attitude) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง ได้มีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้หลายท่านดังนี้

อลพอร์ต (Allport. 1967 : 8) ได้ให้นิยามว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของจิตหรือประสาท อันเกิดจากประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เป็นความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์หรืออิทธิพลจากเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว และเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อเรื่องนั้น

ไอเซน (Aizen. 1988 : 2) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การกำหนดทิศทางการตอบสนองต่อวัตถุ บุคคล สถาบัน หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ

เธอร์สโตน (Thurstone . 1974 : 216) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงทางความคิดและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นิวคอมบ์ (Newcomb. 1954 : 12) กล่าวว่าเจตคติเป็นความรู้สึกโน้มเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ เจตคติแสดงออกมาได้ทางพฤติกรรม

เชดคัคดี โฆวาสินธุ์ (2520 : 41) ได้สรุปความหมายของเจตคติว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม (Socialization) ซึ่งเจตคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดเจนในกรณีที่เป็นสิ่งเร้าทางสังคม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) กล่าวว่า เจตคติ เป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์จากสิ่งนั้นมาแล้วเกิดเป็นความพร้อมทางจิตใจ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล

เจตคติแสดงออกได้ทางพฤติกรรมซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ เจตคติในลักษณะความพอใจ เห็นด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นไปในลักษณะที่อยากปฏิบัติ อยากได้ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า เจตคติเชิงบวก (Positive Attitude) เจตคติในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นไปในลักษณะเบียดเบียน อยากหนีห่างจากสิ่งนั้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเจตคติเชิงลบ (Negative Attitude) ส่วนเจตคติที่แสดงออกมาในลักษณะความรู้สึกเฉย ๆ ไม่เป็นไปในทางชอบหรือไม่ชอบ เรียกว่า เจตคติแบบกลาง ๆ (Neutral Attitude)

5.1.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 3) ได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Component) หมายถึง ความรู้ ความเชื่อ ความคิดรวบยอดหรือการรับรู้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นแง่ดีหรือไม่ดี
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากองค์ประกอบทางความคิด เป็นลักษณะทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับความคิดของบุคคล ซึ่งถ้าบุคคลใดมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใด ย่อมมีความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้นด้วย
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) หมายถึง ความพร้อมของบุคคลที่จะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะและทิศทางของเจตคติของบุคคล

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 146 – 147) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้คนเราเกิดเจตคติขึ้นได้นั้น มีอยู่ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. ความรู้ (Cognitive Component) บุคคลใดจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้ บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นก่อน เพื่อใช้เป็นรายละเอียดสำหรับให้เหตุผลในการที่จะสรุปเป็นความเชื่อต่อไป

2. ความรู้สึก (Feeling Component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลังจากรู้และเข้าใจสิ่งนั้นแล้ว กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รู้และเข้าใจเรื่องใดก็จะสรุปเป็นความเห็นในรูปการประเมินผลว่าสิ่งนั้นเป็นที่พอใจหรือไม่ สำคัญหรือไม่ ดีหรือเลว ซึ่งเท่ากับเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

3. ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ (Action Tendency Component) เป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่รวมตัวมาจากความรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตาม หรือขัดแย้ง ความรู้และความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานนั้น

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งนั้น แล้วประเมินออกมาเป็นความรู้สึก ทำให้เกิดความพร้อมที่จะปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

5.1.3 การเกิดเจตคติ

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล อัลพอร์ท (Allport) เสนอความคิดเห็นว่า เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ (ศักดิ์ สุนทรเสถียร. 2531 : 4)

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูน และบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนและอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่ต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีกระบวน (Pattern) เป็นตัวของตัวเองด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนนั้น ๆ

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 91 – 93) กล่าวถึงแหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดเจตคติไว้ 4 แหล่งดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) วิธีการหนึ่งที่เรารู้จักเจตคติ คือ การมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น เช่น ถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อบุคคลหนึ่งเราจะมีความรู้สึกชอบบุคคลนั้น ในทางตรงข้ามถ้ามีประสบการณ์ไม่ดีก็จะมีความรู้สึกไม่ชอบบุคคลนั้น

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัว คำพูดจากบุคคลที่เขายกย่องนับถือจะมีผลต่อความเชื่อและเจตคติของเด็กได้

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) เจตคติบางอย่างเกิดจากการเลียนแบบ บุคคลจะมองเห็นการปฏิบัติของบุคคลอื่น แล้วแปลความหมายของการปฏิบัตินั้นในรูปของความเชื่อ เจตคติซึ่งมาจากการปฏิบัติของเขา ถ้าบุคคลนั้นให้ความเคารพนับถือ ยกย่องบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้นอยู่แล้ว บุคคลนั้นจะยอมรับความรู้สึกความเชื่อที่เขาคิดว่าบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้น ๆ มี

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) เจตคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานประกอบพิธีทางศาสนาหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มา และสิ่งช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่าง

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งได้รับจากกลุ่มสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ เริ่มตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ แหล่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแหล่งที่มาและช่วยสนับสนุนให้บุคคลเกิดเจตคติได้

5.1.4 ลักษณะของเจตคติ

เจตคติดีมีลักษณะสำคัญ ๆ ซึ่ง กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 185 – 187) กล่าวถึง ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้ ย่อมจะมีความรู้สึก (Feeling) มีความคิดเห็น (Opinion) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ นั่นคือเกิดเจตคติ (Attitude) ขึ้น

2. เจตคติ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ คือมิใช่ว่าคนชอบหรือเกลียดอะไร แล้วจะต้องชอบหรือเกลียดไปตลอดชีวิต เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนจากเจตคติที่ยอมรับ (Positive Attitude) เป็นเจตคติที่ไม่ยอมรับ (Negative Attitude) หรือจากไม่ยอมรับไปสู่ยอมรับก็ได้ จึงควรนำความ

จริงข้อนี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ คือพยายามเปลี่ยนเจตคติที่ไม่ชอบให้ชอบให้ได้ ชี้นำทิศทางที่ถูก เพื่อให้เปลี่ยนเจตคติสู่ทางที่ชอบที่ควร

3. เจตคติ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราสามารถทราบได้ว่าบุคคลใดมีเจตคติในทางยอมรับหรือไม่ยอมรับ โดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออก อาจแสดงออกด้วยคำพูด (Verbalized) ทางใบหน้า ท่าทางพอใจหรือไม่พอใจ (Favorable or Unfavorable) คนมักจะทำตามเจตคติที่เขามี ถ้าเขาไม่ชอบใครก็มักปฏิบัติกับคนนั้นอย่างไม่มีเจตคติกำหนดพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปของบุคคล แม้จะไม่ทุกกรณี แต่ก็สามารถทำนายพฤติกรรมได้ เจตคติเป็นสิ่งที่โน้มน้าวจิตใจให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ

4. เจตคติ เป็นสิ่งที่ซับซ้อนมีที่มาซับซ้อนเพราะเจตคติขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ประสบการณ์การรับรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ฉะนั้น จึงผันแปรได้

5. เจตคติ เกิดจากการเลียนแบบ เจตคติสามารถถ่ายทอดออกไปสู่คนอื่น ๆ ได้ การคล้อยตามเป็นธรรมดาที่จะพึงมี ถ้าเราเคารพ รัก นับถือ พอใจ ศรัทธาใคร ก็ย่อมจะมีทัศนคติเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่างไม่ว่าจะเป็น ท่วงทำนองการพูด ท่าทางหรืออุปนิสัยใจคอ การจัดหาแบบที่ดีให้เป็นแนวทางแก่เด็ก บุคคล สำคัญที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงามมาแล้ว นำคำพูดที่แหลมคม มีคติ กินใจมาให้เป็นข้อคิด

6. ทิศทางและปริมาณของเจตคติ ปริมาณความเข้มข้นของเจตคติ ปริมาณมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่จะมีความรู้สึกสุดปลายไปด้านใด เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงแตกต่างกัน ทิศทางของเจตคติมี 2 ทิศทาง คือ สนับสนุน หรือต่อต้าน

7. เจตคติ อาจเกิดขึ้นจากความมีจิตสำนึก หรือจากจิตไร้สำนึก ก็ได้ เมื่อบุคคลเรียนรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกบริบูรณ์ เพราะได้สังเกตเห็น คิด พิจารณา หาเหตุผล วิเคราะห์จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ดีหรือเลว เป็นประการใด เจตคติที่เกิดขึ้นจากลักษณะนี้เรียกว่า เกิดจากจิตสำนึก (Consciousness) ในบางกรณี เจตคติอาจเกิดขึ้นโดยปราศจากจิตสำนึก (Unconsciousness) ก็ได้ ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นโดยมิได้มีการพิจารณาไตร่ตรองแต่อย่างใด

8. เจตคติ มีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร กว่าบุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้ ต้องใช้เวลานาน ใช้ความคิดลึกซึ้ง พิจารณาละเอียดรอบคอบแล้ว เจตคติเกิดจากความรู้สึก ที่สะสมมานานพอสมควร การจะเปลี่ยนแปลงเจตคติจึงต้องใช้เวลา เจตคติบางอย่างอยู่ในสภาพไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนเจตคติที่มั่นคงถาวรเปลี่ยนแปลงได้ยาก มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

และบุคลิกภาพมาก ต้องใช้เวลา กระทั่งสถานการณ์เหตุการณ์สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เกิดการเรียนรู้ใหม่จนใจยอมรับ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา

9. บุคคลแต่ละคนย่อมมีเจตคติต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

ส. วาสนา ประवालพฤษ (2524 : 5) ได้สรุปลักษณะสำคัญของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ เป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อความพร้อมในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการเตรียมนั้นจะเป็นการเตรียมภายในของจิตใจ มากกว่าภายนอกที่จะสังเกตเห็นได้

2. สภาวะของความพร้อมจะตอบสนอง เป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยจะได้ และบางครั้งไม่มีเหตุผล

3. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะทางจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

4. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้

5. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ เพศ วัฒนธรรม เป็นต้น

6. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

กล่าวโดยสรุป เจตคติเป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงและทิศทางต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งเดียวกันแตกต่างกัน เจตคติเป็นสิ่งที่มีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ซึ่งไม่สามารถวัดได้โดยตรง

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติไว้ดังนี้

แจ๊คสันและทอมสัน (Jackson and Thompson. 1971 : 249 – 254) ได้ศึกษา

คุณลักษณะและเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา จำแนกตามเพศและประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ฝึกหัดจาก National Defense Education Act ซึ่งผ่านการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษามาแล้ว 35 – 50 ชั่วโมง จำนวน 73 คน ผลการศึกษพบว่า ผู้ให้คำปรึกษาทั้งหมด มีการประยุกต์ความรู้และลักษณะความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่กำลังอยู่ในลักษณะคล้ายกัน แต่ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงมีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษามากกว่า ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผู้ให้คำปรึกษาเพศหญิงมีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษามากกว่าผู้ให้คำปรึกษาเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษาสูงกับ ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพในการให้คำปรึกษาต่ำมีเจตคติต่อบุคคล ผู้รับบริการ และการให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุยuthie (Suyuthie. 1989 : 2543 – A) ได้ศึกษาเจตคติต่อโปรแกรมการแนะแนวอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมืองเบงกอล ประเทศอินโดนีเซีย จำแนกตาม 9 ตัวแปร ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา การสอนประจำหรือการฝึกสอน ความเข้าใจในโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ระยะเวลาที่มีประสบการณ์การทำงานอื่นนอกจากการสอน และที่ตั้งของโรงเรียน (เขตเมือง/เขตชนบท) กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 312 คน ผลการศึกษพบว่า ครูทั้งหมดมีเจตคติที่ดีต่อโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทมีเจตคติต่อโปรแกรมการแนะแนวดีกว่าครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง อายุ เพศ ระดับการศึกษา การสอนประจำหรือการฝึกสอน ความเข้าใจในโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ระยะเวลาที่มีประสบการณ์การทำงานอื่นนอกจากการสอน ประสบการณ์การทำงานอื่นนอกจากการสอน ประสบการณ์การสอนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเจตคติต่อโปรแกรมการแนะแนวอาชีพของครู

จากงานวิจัยในต่างประเทศสรุปได้ว่า การที่มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพแนะแนวจะส่งผลให้ประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศมีผู้ศึกษาเจตคติเกี่ยวกับวิชาชีพไว้ดังนี้

ศิริธร ทัดติ (2529: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จำนวน 690 ผลการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สามารถร่วมทำนายเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 5 ตัวแปร เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความตั้งใจประกอบวิชาชีพครู ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำ สภาพการมีงานทำ คะแนนเฉลี่ยสะสมในหมวดวิชาชีพครู และระดับอิทธิพลของญาติที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพครู

มารีสา สิงหนุต (2533 : 90 - 91) ได้ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูช่วยงาน
แนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน
219 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูช่วยงานแนะแนวที่มีเจตคติต่องานแนะแนวแตกต่างกัน มีปัญหา
ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ครูแนะแนวที่มี
เจตคติต่องานแนะแนวทางด้านบวกมีปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวโดยส่วนรวมมากกว่าครู
ช่วยงานแนะแนวที่มีเจตคติทางด้านปานกลางและครูช่วยงานแนะแนวที่มีเจตคติทางด้านลบต่อ
งานแนะแนว

เกษม ศัลยวุฒิ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพครูของ
นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 689 คน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษา
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีเจตคติต่ออาชีพครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

สุทิพร ไชยบุตร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาชีพ
พยาบาลและความสามารถในการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่มาจากระบบการ
ศึกษาแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 367 คน ผลการ
ศึกษาพบว่า เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางการพยาบาล
ตามการรับรู้

วัลลิมา พัดเปี้ย (2539 : บทคัดย่อ, 80) ได้ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 915 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตเพศชาย
และเพศหญิงมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน นิสิตที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกันมีทัศน
คติต่อวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูง มีทัศน
คติต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมปานกลาง และนิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ

ระพีพร คงประเสริฐ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่องาน
แนะแนวและปัญหาของนักเรียนกับการปฏิบัติงานแนะแนวของครูประจำชั้นในโรงเรียนร่วม
พัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่องาน
แนะแนวมีความสัมพันธ์เชิงนิมิตกับการปฏิบัติงานแนะแนวของครูประจำชั้น และเจตคติต่องาน
แนะแนวสามารถทำนายการปฏิบัติงานแนะแนวของครูประจำชั้นได้

จากงานวิจัยภายในประเทศสรุปได้ว่าเจตคติต่อวิชาชีพเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อความ
สามารถทางการรับรู้ และส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพด้วย มีบางงานวิจัยที่พบว่า
นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน แต่ก็มีงานวิจัยบางเรื่องที่ไม่พบความแตกต่าง
ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเจตคติต่ออาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนว ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนว ในมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนว ในมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพและปริมณฑล ปีการศึกษา 2542 จำนวน 320 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด รายละเอียดของประชากร แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนวจำแนกตาม สถาบัน ชั้นปี และเพศ

สถาบันการศึกษา	จำนวนนักศึกษา					
	ชั้นปีที่ 3			ชั้นปีที่ 4		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	5	8	13	8	14	22
2. มหาวิทยาลัยศิลปากร	6	14	20	7	14	21
3. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	6	37	43	9	26	35
4. สถาบันราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา	4	12	16	6	14	20
5. สถาบันราชภัฏธนบุรี	11	21	32	13	26	39
6. สถาบันราชภัฏพระนคร	-	-	-	6	31	37
7. สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาสงครณ	3	19	22	-	-	-
รวม	35	111	146	49	125	174

ที่มา : สถาบันราชภัฏ, ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
และมหาวิทยาลัยศิลปากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

ตอนที่ 4 แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (Self Directed Search : SDS)

รายละเอียดลักษณะเครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือมีดังต่อไปนี้ คือ

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ และชั้นปี

2. แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (Maudsley Personality Inventory : MPI)

แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) ของไอเซนคีน (Eysenck) แปลและปรับปรุงโดย ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลักษณะของแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) นี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษา มีจำนวนข้อคำถาม 48 ข้อ สามารถวัดบุคลิกภาพ 2 ด้าน คือ (1) ด้านการแสดงตัว - เก็บตัว (Extroversion-Introversion) ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ (2) ด้านความหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism-Stability) ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ สามารถทดสอบได้ด้วยตัวเอง โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า “ใช่” “ไม่แน่ใจ” หรือ “ไม่ใช่”

การหาคุณภาพของแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) โดยนำไปทดลองใช้ (tryout) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนวสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ตรวจหาค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาลัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 132-133) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) ด้านการแสดงตัว - เก็บตัว (Extroversion-Introversion) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7239

แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) ด้านความหวั่นไหว - มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism-Stability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7120

ตัวอย่างแบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI)

(1) ด้านการแสดงตัว-เก็บตัว (Extroversion-Introversion)

	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
0. ท่านชอบเข้าสังคม	()	()	()
00. เมื่อท่านไปงานสังคมท่านไม่ใคร่แสดงตัว	()	()	()

(2) ด้านความหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Neuroticism-Stability)

	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
0. บางครั้งท่านรู้สึกเป็นสุข บางครั้งเศร้าโดยไม่รู้ตัว	()	()	()
00. ท่านใจลอยในเวลาที่ท่านต้องการสมาธิ	()	()	()

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อคำถามเป็นประโยคบอกเล่า ผู้ตอบแบบสำรวจต้องตอบในแต่ละข้อความนั้นว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตามความรู้สึกของผู้ตอบ การตรวจให้คะแนนจะมีคะแนนเป็น 0, 1 และ 2 ตามลักษณะบุคลิกภาพแต่ละด้าน (Scale)

ในการตรวจให้คะแนนแต่ละด้านแยกออกจากกัน โดยมีคะแนนลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว-เก็บตัว (Scale E) เต็ม 48 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงในด้านนี้ หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ และคะแนนลักษณะบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหว-มั่นคงในสภาวะอารมณ์ (Scale N) เต็ม 48 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงในด้านนี้ หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

3. แบบวัดเจตคติต่ออาชีพแนะแนว เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ท จำนวน 35 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มีทั้งข้อความในเชิงนิมิตและนิเสธ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

2. ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่องานแนะแนว ของมาริสสา สิงหนุต (2533) แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพครู ของวลินภา พัดเปีย (2539) แบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพคหกรรมของธิดารัตน์ โพธิดารา (2542) แบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพครู ของอังคณา สายยศ (2540) และแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของสุทิพร ไชยบุตร (2539) เพื่อเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างข้อคำถาม

3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนวให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

4. หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามในข้อ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

5. นำแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนวซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนวสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดที่หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมด เลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่าอำนาจจำแนกมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .3790 - .8348 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในข้อ 5 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132 - 133) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9495

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0.	ไม่ค่อยมีผู้สนใจจะประกอบอาชีพแนะแนว					
00.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่มีเกียรติ					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบวัดเจตคติต่ออาชีพแนะแนวมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

		ข้อความเชิงนิมิต	ข้อความเชิงนิเสธ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน	5 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ผู้ที่ได้คะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีเจตคติต่ออาชีพแนะแนวดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

4. แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เอส ดี เอส (The Self Directed Search)

แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เอส ดี เอส (The Self Directed Search) ของ ฮอลแลนด์ เรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดยนวลศรี เปาโฬิตย์ ภาควิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แบบสำรวจชุดนี้ใช้ควบคู่กับรายชื่ออาชีพตามรหัสของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. 2534 : 1 - 20)

แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เอส ดี เอส (The Self Directed Search) ได้แบ่งความสนใจในอาชีพออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ (1) ประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic) (2) ประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative) (3) ประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic) (4) ประเภทงานบริการสังคม (Social) (5) ประเภทงานการจัดการและธุรกิจ (Enterprising) (6) ประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional) ลักษณะแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เอส ดี เอส (The Self Directed Search) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านอาชีพ แบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ หมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ หมวดอาชีพ และหมวดประเมินความสามารถของตนเอง ประกอบด้วยคำถาม 228 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามในหมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ และหมวดอาชีพ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนหมวดประเมินผลตนเองเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การหาคุณภาพของแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เอส ดี เอส (The Self Directed Search) โดยนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนว สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Kuder –Richardson สูตรที่ 20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 197-198) และสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 132-133) โดยแยกแต่ละหมวดดังนี้

4.1 หมวดกิจกรรม หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Kuder –Richardson สูตรที่ 20 มีรายละเอียดดังนี้

- 4.1.1 ประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9146
- 4.1.2 ประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8544
- 4.1.3 ประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8037
- 4.1.4 ประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6875
- 4.1.5 ประเภทงานจัดการและธุรกิจมี ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8102
- 4.1.6 ประเภทงานสำนักงานและเสมียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8263

4.2 หมวดความสามารถ หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Kuder –Richardson สูตรที่ 20 มีรายละเอียดดังนี้

- 4.2.1 ประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8940
- 4.2.2 ประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8477
- 4.2.3 ประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7835

4.2.4 ประสิทธิภาพบริการการศึกษาและสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .4418

4.2.5 ประสิทธิภาพการจัดการและธุรกิจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8074

4.2.6 ประสิทธิภาพสำนักงานและเสถียร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8537

4.3 หมวดอาชีพหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Kuder –Richardson สูตรที่ 20 มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ประสิทธิภาพช่างฝีมือและกลางแจ้ง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9162

4.3.2 ประสิทธิภาพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9214

4.3.3 ประสิทธิภาพศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9275

4.3.4 ประสิทธิภาพบริการการศึกษาและสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8498

4.3.5 ประสิทธิภาพจัดการและธุรกิจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8982

4.3.6 ประสิทธิภาพสำนักงานและเสถียร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9406

4.4 หมวดประเมินผลตนเอง หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้แบ่งเป็น การประเมินความสามารถ และการประเมินทักษะ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6658 และเท่ากับ .6063 ตามลำดับ

ตัวอย่างแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เอส ดี เอส (The Self Directed Search)

หมวดที่ 1 กิจกรรม

คำชี้แจง ขอให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ช่อง “ชอบ” สำหรับกิจกรรมที่ชอบทำ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ไม่ชอบ” ในกิจกรรมที่ไม่ชอบ หรือรู้สึกเฉย ๆ ต่อไปนี้

งานฝีมือและกลางแจ้ง (R)	ชอบ	ไม่ชอบ
1. แก่เครื่องไฟฟ้า	()	()
2. แก่เครื่องยนต์	()	()
งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (I)		
1. อ่านหนังสือวารสารทางวิทยาศาสตร์	()	()
2. ทำงานในห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง	()	()

งานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (A)	ชอบ	ไม่ชอบ
1. ร่าง วาด ระบาย	()	()
2. ละคร	()	()
งานบริการการศึกษาและสังคม (S)		
1. เขียนจดหมายถึงเพื่อน	()	()
2. เข้าร่วมทำบุญและฟังเทศน์	()	()
งานการจัดการและธุรกิจ (E)		
1. โน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	()	()
2. ขายของ	()	()
งานสำนักงานและเสมียน (C)		
1. เก็บรักษาโต๊ะและห้องให้สะอาดมีระเบียบ	()	()
2. พิมพ์หนังสือหรือจดหมายสำหรับตนเองและผู้อื่น	()	()

หมวดที่ 2 ความสามารถ

คำชี้แจง จงอ่านกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ และสำรวจว่า นักศึกษามีความสามารถในกิจกรรมเหล่านี้หรือไม่ ถ้ามีให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ใช่” ถ้าไม่มีให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ไม่ใช่”

งานฝีมือและกลึง (R)	ใช่	ไม่ใช่
1. ฉันสามารถใช้เครื่องมือทางช่างไม้ เช่น เลื่อย หรือเครื่องกลึง	()	()
2. ฉันใช้เครื่องมือวัดไฟฟ้า (Voltmeter)	()	()
งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (I)		
1. ฉันเข้าใจการทำงานของท่อสุญญากาศ (Vacuum tube)	()	()
2. ฉันบอกชื่ออาหาร 3 ชนิด ที่มีโปรตีนสูงได้	()	()
งานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (A)		
1. ฉันเล่นดนตรีบางชนิดได้	()	()
2. ฉันสามารถขับร้องเสียงประสานได้ ร่วมในการร้องเพลงหมู่ได้	()	()
งานบริการการศึกษาและสังคม (S)		
1. ฉันสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้คนอื่นเข้าใจได้ดี	()	()
2. ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	()	()

งานการจัดการและธุรกิจ (E) ใช่ ไม่ใช่

1. ฉันได้รับเลือกให้ช่วยเหลือในงานโรงเรียนหรือวิทยาลัย () ()
2. ฉันสามารถให้คำแนะนำการทำงานแก่ผู้อื่นได้ () ()

งานสำนักงานและเสมียน (C)

1. ฉันสามารถพิมพ์ดีด 40 คำต่อนาที () ()
2. ฉันสามารถใช้เครื่องคิดเลข เครื่องถ่ายเอกสารได้ () ()

หมวดที่ 3 อาชีพ

คำชี้แจง แบบสำรวจต่อไปนี้ จะสำรวจความรู้สึกและเจตคติของนักศึกษาเกี่ยวกับงานหลากหลายชนิด หากอาชีพใดที่รู้สึกชอบ หรือน่าสนใจ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "สนใจ" และทำนองเดียวกันหากไม่ชอบอาชีพใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ไม่สนใจ" ของอาชีพนั้น ๆ

งานฝีมือและกลางแจ้ง (R) สนใจ ไม่สนใจ

1. ช่างเทคนิคเครื่องบิน (Airplane Machine) () ()
2. ผู้ชำนาญเรื่องสัตว์น้ำหรือสัตว์ป่า () ()

งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (I)

1. นักอุตุนิยมวิทยา () ()
2. นักชีววิทยา () ()

งานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (A)

1. นักกวี () ()
2. วาทยากร (Conductor) () ()

งานบริการการศึกษาและสังคม (S)

1. นักสังคมวิทยา () ()
2. ครูโรงเรียนมัธยม () ()

งานการจัดการและธุรกิจ (E)

1. ผู้ซื้อขายหุ้น นักคาดการณ์ นักพยากรณ์ () ()
2. ผู้ซื้อ () ()

งานสำนักงานและเสมียน (C)

1. ผู้ทำบัญชีรายการต่าง ๆ () ()
2. ครูสอนวิชาบริการธุรกิจ () ()

หมวด 4 การประเมินผลตนเอง

คำชี้แจง จงวงกลมให้คะแนนตัวนักศึกษาเองในความสามารถด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ ที่คิดว่า นักศึกษามีเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับตัวนักศึกษา

พยายามตอบด้วยความรู้สึกที่แท้จริง เพื่อให้คะแนนที่ออกมาถูกต้องกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด และขอให้พยายามหลีกเลี่ยงการให้คะแนนซ้ำ ๆ กันในความสามารถด้านต่าง ๆ

ความสามารถ

	เครื่องจักรกล	วิทยาศาสตร์	ศิลปะ	การสอน	การขาย	ทางสำนักงาน
สูง	7	7	7	7	7	7
	6	6	6	6	6	6
	5	5	5	5	5	5
กลาง	4	4	4	4	4	4
	3	3	3	3	3	3
	2	2	2	2	2	2
ต่ำ	1	1	1	1	1	1
	R	I	A	S	E	C

ทักษะ

	เคลื่อนไหวของมือ	คำนวณ	ดนตรี	ผูกมิตร	บริหารงาน	งานสำนักงาน
สูง	7	7	7	7	7	7
	6	6	6	6	6	6
	5	5	5	5	5	5
กลาง	4	4	4	4	4	4
	3	3	3	3	3	3
	2	2	2	2	2	2
ต่ำ	1	1	1	1	1	1
	R	I	A	S	E	C

เกณฑ์การให้คะแนน

กำหนดเกณฑ์การการตรวจให้คะแนนดังนี้

1. ตอนที่ 1-3 ถ้าตอบ “ใช่” หรือ “สนใจ” หรือ “ชอบ” ได้ 1 คะแนน ถ้าตอบ “ไม่ใช่” หรือ “ไม่สนใจ” หรือ “ไม่ชอบ” ได้ 0 คะแนน
- ตอนที่ 4 ให้คะแนนตามตัวเลขการประเมินตนเอง
2. รวมคะแนนที่ได้ทั้งหมดโดยแยกเป็นหมวดตามรหัสตัวอักษร คือ R, I, A, S, E และ C
3. รวมคะแนนแต่ละหมวดใหญ่ คือ หมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ หมวดอาชีพ และหมวดประเมินตนเอง ตามรหัสของหมวดย่อย คือ R, I, A, S, E และ C
4. เรียงคะแนนในหมวดย่อย R, I, A, S, E และ C จากมากไปหาน้อยตามลำดับ
5. นำรหัสของคะแนนที่ได้มากที่สุดตามลำดับ 1, 2, 3 ไปเปิดคู่มือรหัสการจัดประเภทอาชีพ

เมื่อกลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ จนได้รหัสอาชีพใดอาชีพหนึ่งตามตัวอักษรของคะแนนที่สูงอันดับ 1, 2 และ 3 แล้ว ผู้วิจัยนำรหัสอาชีพมาหาความสอดคล้องในการเลือกสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้ Iachan Index

การพิจารณาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ทำได้โดยใช้การเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างกันระหว่างอักษรตัวแรก อักษรตัวที่ 2 และอักษรตัวที่ 3 ของรหัสอาชีพแนะแนวกับรหัสอาชีพที่ได้จากแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) โดยใช้หลักการคิดคำนวณด้วยดัชนี ไอชาน ดังนี้

รหัสที่ได้ จาก SDS	อักษรตัวที่ 1	อักษรตัวที่ 2	อักษรตัวที่ 3	ไม่สอดคล้อง
รหัสสาขาวิชา				
อักษรตัวที่ 1 (S)	22	10	4	0
อักษรตัวที่ 2 (E)	10	5	2	0
อักษรตัวที่ 3 (A)	4	2	1	0

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ พิจารณาจากความใกล้เคียงกันของตัวอักษร หลังจากรวมคะแนนความใกล้เคียงกันของตัวอักษรแล้ว คะแนนรวมจะอยู่ระหว่าง 0-28 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย ส่งไปยังคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณบดีคณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และอธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนคร และสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตธนบุรีเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

1. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่นักศึกษาตอบข้อมูลครบทุกข้อคำถามอย่างสมบูรณ์ นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. บันทึกคะแนนที่ได้ลงในตารางบันทึกข้อมูล
3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS/FW) (Statistical Package for the Social Sciences for Windows)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/FW) ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในกรณีตัวแปรพยากรณ์เป็นตัวแปรจัดประเภทและตัวแปรต่อเนื่อง (Multiple Regression Analysis with Categorical and Continuous Variables) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (Pedhazur, 1982 pp.449-450)

3.1 ทดสอบว่าสัดส่วนของความแปรปรวนในตัวแปรตามที่ถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระทั้งหมดมีความหมายหรือไม่ (Is The Proportion of Variance Accounted for

Meaningful?) กระทำโดยการคำนวณค่า $R^2_{y,abc}$ ซึ่งบ่งชี้ถึงสัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรตามที่ถูกอธิบายโดยตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมด โดยถ้าค่า $R^2_{y,abc}$ มีขนาดค่าที่เล็กมาก (หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ) ก็ต้องหยุดกระบวนการวิเคราะห์ แต่ถ้าค่า $R^2_{y,abc}$ ที่คำนวณได้มีความหมายหรือมีนัยสำคัญทางสถิติก็ดำเนินการในขั้นที่ 3.2 ต่อไป

3.2 การทดสอบว่าเทอมปฏิสัมพันธ์มีนัยสำคัญหรือไม่ (Is there a significant interaction?) คำนวณ $R^2_{y,abc} - R^2_{y,ab}$ เพื่อการทดสอบโดยหากผลการทดสอบพบว่าอัตราส่วนเอฟ (F-ratio) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจัดประเภทและตัวแปรต่อเนื่อง (เทอมปฏิสัมพันธ์ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้) ให้ดำเนินการทดสอบในขั้นที่ 3.3 ต่อไป แต่หากพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ให้ข้ามไปทดสอบในขั้นที่ 3.7

3.3 การทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์ถอยร่วมนั้นมีนัยสำคัญหรือไม่ (Is The Common Regression Coefficient Significant?) คำนวณ $R^2_{y,ab} - R^2_{y,a}$ เพื่อการทดสอบว่ามีสัดส่วนความแปรปรวนในตัวแปรตามที่ถูกอธิบายได้โดยตัวแปรต่อเนื่องหรือไม่ และถ้าผลการทดสอบพบว่าไม่มีนัยสำคัญ (แสดงว่าตัวแปรต่อเนื่องไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้) ให้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 3.4 แต่ถ้าพบว่ามีนัยสำคัญให้ข้ามไปดำเนินการในลำดับขั้นที่ 3.5

3.4 การทดสอบอิทธิพลของตัวแปรจัดประเภทว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจากตัวแปรอื่นหรือไม่ (Do The Treatments of The Categorical Variable Differ Significantly from Each Other?) คำนวณ $R^2_{y,a}$ เพื่อการทดสอบว่าโดยลำพังตัวแปรจัดประเภทสามารถอธิบายสัดส่วนความแปรปรวนในตัวแปรตามได้มากน้อยเท่าใด (ในกรณีที่ตัวแปรต่อเนื่องไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้)

3.5 จุดตัดบนแกน y แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ (Are The Intercepts Significantly Different?) ซึ่งเป็นการทดสอบว่าเมื่อตัวแปรต่อเนื่องในขั้นตอนที่ 3.3 สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้แล้ว และตัวแปรจัดประเภทอธิบายตัวแปรตามได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่นั่นเอง กระทำได้โดยการคำนวณ $R^2_{y,ab} - R^2_{y,b}$ เพื่อการทดสอบโดยถ้าหากผลการทดสอบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติให้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 3.6 และถ้าหากผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติก็ให้คำนวณสมการถดถอยในกรณีที่จุดตัดแตกต่างกัน (Intercepts Differ) แต่ความชันไม่แตกต่างกัน

3.6 จากขั้นตอนที่ 3.5 แสดงว่าจุดตัดไม่แตกต่างกัน (Intercepts Are Not Significantly Different from Each Other) ให้ทำการคำนวณสมการถดถอยเชิงเดี่ยว (Single Regression Equation) สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยคำนวณการถดถอยสำหรับตัวแปรตามบนตัวแปรต่อเนื่องแล้วแปลผลการวิเคราะห์

3.7 ในกรณีที่เทอมปฏิสัมพันธ์มีนัยสำคัญ (จากขั้นตอนที่ 3.2) ให้ทำการคำนวณสมการถดถอยของแต่ละกลุ่มแยกออกจากกัน (Calculate Separate Regression Equations)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามโดยหาค่าความสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) ของแบบสอบถามทั้งหมด และเลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation)

3.2 ค้นหาตัวพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression with Dummy Variables)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (Coefficient of Determination)
R^2_{change}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ เข้าในสมการ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ
b_{ij}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β_{ij}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญของอัตราส่วนพยากรณ์
F_{change}	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญของอัตราส่วนพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น
D_1	แทน	เพศ
D_2	แทน	ชั้นปี
X_3	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_4	แทน	เจตคติต่ออาชีพแนะแนว
X_5	แทน	บุคลิกภาพความหวังในสภาวะอารมณ์
X_6	แทน	บุคลิกภาพการแสดงตัว
Y	แทน	ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
$\hat{Y}$	แทน	ค่าพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชา การแนะแนว โดยใช้คะแนนดิบ

Z_y แทน ค่าพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชา
การแนะแนว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

Interaction แทน เทอมปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่อเนื่องและตัวแปรจัดประเภท

9 เทอม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation)

2.2 การวิเคราะห์การค้นหาดัชนีพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression with Dummy Variables)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จากการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรจำนวน 320 คน ซึ่งเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเก็บแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์กลับคืนมาได้ จำนวน 256 ฉบับ มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 256 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด

การวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรเพศ และชั้นปี

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จำนวนนักศึกษาทั้งหมด	256	100.00
<u>เพศ</u>		
ชาย	63	24.6
หญิง	193	75.4
<u>ชั้นปี</u>		
ปีที่ 3	100	39.1
ปีที่ 4	156	60.9

จากตาราง 5 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 256 คน เป็นนักศึกษาชายจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 นักศึกษาหญิงจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4

เมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่า เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพ
 แนะแนว บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และ
 ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 256 คน	
	$\bar{X}$	S.D.
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	2.859	0.343
เจตคติต่ออาชีพแนะแนว	4.051	0.404
บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์	1.125	0.391
บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว	1.254	0.343
ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ	21.109	6.894

จากตาราง 6 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิชาการแนะแนวมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียน เท่ากับ 2.859 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.343 ค่าเฉลี่ยของเจตคติต่ออาชีพ
 แนะแนว เท่ากับ 4.051 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.404 ค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพด้านความ
 หวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ เท่ากับ 1.125 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.391 ค่าเฉลี่ยของ
 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว เท่ากับ 1.254 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.343 และค่าเฉลี่ย
 ของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ เท่ากับ 21.1094 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.8939

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพ
 แนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยคำนวณหาค่า
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation) รายละเอียดดัง
 แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) เจตคติต่ออาชีพแนะแนว (X_4) บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (X_5) บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (X_6) เพศ (D_1) และชั้นปี (D_2) กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ (Y)

ตัวแปร	(D_1)	(D_2)	(X_3)	(X_4)	(X_5)	(X_6)	Y
เพศ (D_1)	1.00	-.123*	.267*	.042	-.010	.026	.123*
ชั้นปี (D_2)		1.00	-.156*	.013	-.051	-.023	-.043
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3)			1.00	.156*	.032	.171**	.208**
เจตคติต่ออาชีพแนะแนว (X_4)				1.00	-.138*	.311**	.214**
บุคลิกภาพความหวั่นไหวใน สภาวะอารมณ์ (X_5)					1.00	-.401**	-.096
บุคลิกภาพการแสดงตัว (X_6)						1.00	.196**
ความสอดคล้องในการเลือก อาชีพ (Y)							1.00

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) เจตคติต่ออาชีพแนะแนว (X_4) บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (X_5) บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (X_6) เพศ (D_1) ชั้นปี (D_2) กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ (Y) มีค่าระหว่าง -.096 ถึง .214 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) เจตคติต่ออาชีพแนะแนว (X_4) บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว (X_6) และเพศ (D_1)

ส่วนบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ (X_5) และชั้นปี (D_2) มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ (Y)

2.2 การวิเคราะห์การค้นหาดัชนีพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในกรณีที่ตัวแปรพยากรณ์เป็นตัวแปรจัดประเภทและตัวแปรต่อเนื่อง (Regression Analysis with Categorical and Continuous Variables) ซึ่งจะได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1.การทดสอบนัยสำคัญของความแปรปรวนในตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพที่ถูกอธิบายโดยตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมด ซึ่งรายละเอียดดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเมื่อมีตัวแปร $D_1, D_2, X_3, X_4, X_5, X_6$, และ Interaction เป็นตัวแปรพยากรณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	R	R^2
Regression	1664.917	15	110.994	2.548**	.371	.137
Residual	10454.020	240	43.558			
Total	12118.937	255				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 จะพบว่าเมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมดที่เป็นตัวแปรจัดประเภทได้แก่ เพศ ชั้นปี และตัวแปรต่อเนื่อง อันได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ ด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว รวมกับเทอมปฏิสัมพันธ์ทั้ง 9 เทอมอันได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับชั้นปี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ และ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า R และ R^2 ที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=2.548, p<.01$) ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพและตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้ประมาณร้อยละ 13.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นจึงต้องทำการวิเคราะห์ในขั้นที่ 2 ต่อไป

2. การทดสอบนัยสำคัญของเทอมปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจัดประเภทและตัวแปรต่อเนื่อง ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อตรวจสอบความสามารถในการอธิบายของเทอมปฏิสัมพันธ์

ตัวแปรพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น	R	R ²	F	R ² _{change}	F _{change}
D ₁ , D ₂ , X ₃ , X ₄ , X ₅ , X ₆	.310	.096	4.412***		
D ₁ , D ₂ , X ₃ , X ₄ , X ₅ , X ₆ , Interaction	.371	.137	2.548**	.041	1.276

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 9 พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่เป็นตัวแปรจัดประเภทและตัวแปรต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพเท่ากับ .310 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 9.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F=4.412$, $p<.001$) และเมื่อเพิ่มเทอมปฏิสัมพันธ์เข้าไปในสมการถดถอยแล้วพบว่าสมการถดถอยที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=2.548$, $p<.01$) แต่เมื่อทดสอบสัดส่วนของความแปรปรวนที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว พบว่าเทอมปฏิสัมพันธ์ทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.10 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=1.276$, $p<.05$) แสดงว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจัดประเภทและตัวแปรต่อเนื่องหรืออีกนัยหนึ่งคือเทอมปฏิสัมพันธ์ไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่งคือการไม่พบอิทธิพลของเทอมปฏิสัมพันธ์แสดงว่าเส้นถดถอยของสมการถดถอยมีความชันไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจะได้ดำเนินการทดสอบในขั้นต่อไป

3. การทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์ถอยร่วมนั้นมีนัยสำคัญหรือไม่ เพื่อการทดสอบว่ามีสัดส่วนความแปรปรวนในตัวแปรตามที่ถูกอธิบายได้โดยตัวแปรต่อเนื่องหรือไม่

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสามารถในการอธิบายของตัวแปรต่อเนื่อง

ตัวแปรพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น	R	R ²	F	R ² _{change}	F _{change}
D ₁ , D ₂	.136	.018	2.375		
D ₁ , D ₂ , X ₃ , X ₄ , X ₅ , X ₆	.310	.096	4.412***	.078	5.348***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 10 พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่เป็นตัวแปรจัดประเภทมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพเท่ากับ .136 และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 1.80 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=2.375$, $p<.05$) แต่เมื่อเพิ่มตัวแปรต่อเนื่องเข้าไปในสมการถดถอยแล้วพบว่าสมการถดถอยที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F=4.412$, $p<.001$) โดยที่ตัวแปรต่อเนื่องทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F=5.348$, $p<.001$) แสดงว่าตัวแปรต่อเนื่องสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการทดสอบในขั้นต่อไป

4. จุดตัดบนแกน y แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ซึ่งเป็นการทดสอบว่าเมื่อตัวแปรต่อเนื่องในขั้นตอนที่ 3 สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้แล้ว และตัวแปรจัดประเภทอธิบายตัวแปรตามได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่นั่นเอง

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสามารถในการอธิบายของตัวแปรจัดประเภท

ตัวแปรพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น	R	R ²	F	R ² _{change}	F _{change}
X ₃ , X ₄ , X ₅ , X ₆	.297	.088	6.088***		
X ₃ , X ₄ , X ₅ , X ₆ , D ₁ , D ₂	.310	.096	4.412***	.008	1.053

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 11 พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่เป็นตัวแปรต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพเท่ากับ .297 และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 8.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F=6.088$, $p<.001$) และเมื่อเพิ่มตัวแปรจัดประเภทเข้าไปในสมการถดถอยแล้ว พบว่าสมการถดถอยที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F=4.412$, $p<.001$) โดยที่ตัวแปรจัดประเภททั้งสองตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=1.053$, $p<.05$) แสดงว่าตัวแปรจัดประเภทไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั่นคือ จากขั้นที่ 2 ซึ่งพบว่าความชันของเส้นถดถอยที่ได้ไม่แตกต่างกันแล้ว ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ยังบ่งชี้ว่าจุดตัดแกน Y (Intercept) ของเส้นถดถอยไม่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นจากข้อสรุปที่พบว่าเส้นถดถอยมีความชันและจุดตัดไม่แตกต่างกัน (Intercepts Are Not Significantly Different from Each Other) ผู้วิจัยจะได้เริ่มทำการคำนวณสมการถดถอยเชิงเดี่ยว (Single Regression Equation) ซึ่งใช้เส้นถดถอยและค่าคงที่ร่วมกัน (Common B and Common A) โดยจะได้ทำการคำนวณเพียงสมการถดถอยสำหรับตัวแปรตามบนตัวแปรต่อเนื่องแล้วแปลผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดในตาราง 12

ผู้วิจัยได้นำตัวแปรพยากรณ์ที่เป็นตัวแปรต่อเนื่องทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพด้านความห่วงใยในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว เข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อจัดลำดับค่าสัมประสิทธิ์ (Beta

Weight) ที่มีค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไปเพื่อนำมาเข้าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12-13

ตาราง 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพเป็นตัวแปรเกณฑ์ในการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	N	df	SS	MS	F
Regression	6	2	906.046	435.023	10.222***
Residual	256	253	11212.892	44.320	
Total	262	255	12115.937	497.343	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 12 พบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในการหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9

ตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Stepwise

ตัวแปร	b	β	R	R^2	F
เจตคติต่ออาชีพแนะแนว (X_4)	0.086	0.196	0.219	0.048	12.796***
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3)	3.323	0.165	0.273	0.075	7.334**

a = -1.969

SE_{est} = 6.6573

จากตาราง 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์โดยนำตัวพยากรณ์เข้าสมการถดถอยที่ละตัวแปรจนถึงที่สุดพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ เจตคติต่ออาชีพแนะแนว(X_4)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้งสองตัวนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ได้ร้อยละ 7.5

สมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -1.969 + 0.08596(X_4) + 3.323(X_3)$$

สมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.196(X_4) + 0.165(X_3)$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ตามตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี ของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
2. ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี อย่างน้อย 1 ตัวแปรสามารถทำนายความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนว ในมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 320 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 สาขาวิชาการแนะแนว ในมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2542 จำนวนทั้งหมด 320 คน และเก็บข้อมูลครบถ้วนเหลือจำนวน 256 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เพศ และชั้นปี

ตอนที่ 2 แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

ตอนที่ 4 แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (Self Directed Search : SDS)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression with Dummy Variables)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับตัวแปรบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ และชั้นปี มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

2. การวิเคราะห์หาตัวพยากรณ์ ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขา วิชาการแนะแนว

ผลการวิเคราะห์หาตัวพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขา
วิชาการแนะแนว พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับ เจตคติต่ออาชีพแนะแนว ผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ
7.5 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -1.969 + 0.08596 (X_4) + 3.323 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.196 (X_4) + 0.165 (X_3)$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพ
แนะแนว บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว เพศ
และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ แสดงว่า เมื่อนักศึกษาสาขาวิชาการ
แนะแนวมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมา
จาก นักศึกษาที่มีความสนใจในอาชีพแนะแนว ก็จะทำให้เขาที่มีความสนใจในวิชาแนะแนวด้วย
เมื่อมีความสนใจ ก็ทำให้เขาตั้งใจเรียน และพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนเอง
สนใจอยู่ตลอดเวลา เวลาสอบก็สามารถทำคะแนนออกมาได้ดี ซึ่ง ฮอลแลนด์ (อรอนงค์
ธัญญะวัน. 2539 : 38; อ้างอิงมาจาก Holland. n.d.) ได้กล่าวไว้ว่า ความสอดคล้องกันของ
ลักษณะส่วนตัวและสิ่งแวดล้อม จะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการมากขึ้น และนอกจากนี้
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยที่บุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีใน
แขนงวิชาใด มักจะเลือกอาชีพในแขนงนั้น (วัชรวิ ทรัพย์มี. 2523 13-17 ; อ้างอิงมาจาก
Williamson.1937)

ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ ทามาโรล (Tamarol. 1985 : 2402) ซึ่งได้ศึกษา
ตัวแปรบุคลิกภาพ ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน
จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภท
งานสำนักงานและเสมียน (C) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภท

งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (R) และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับ บุคลิกภาพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (RC) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มี บุคลิกภาพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับประเภทงานการบริการการศึกษาและสังคม (RS) เช่นเดียวกับ พรินซ์ (Prince. 1985 : 2041) ได้ศึกษาความล้มเหลวของนักศึกษาใน มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพจะเป็นตัวทำนายความสำเร็จ ในการศึกษา อาร์โนลด์ (Arnold.1989 : 2108) ได้ศึกษาลักษณะการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ ของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความสอดคล้องในการเลือก อาชีพมากกว่า และมีบุคลิกภาพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (I) ส่วนผู้ที่มิผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่ำ จะมีบุคลิกภาพแบบผสมผสาน และ จาเบอร์-ลินซาลาตา (Jaber-Linsalata.1995 : 2739) ได้ศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

1.2 เจตคติต่ออาชีพและแนว การศึกษาในครั้งนี้พบว่า เจตคติต่ออาชีพและแนวมี ความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษา สาขาวิชาการแนะแนวที่มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและแนวจะมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เจตคตินั้นเป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม บุคคลใดที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใด ก็ย่อมมีความสนใจในสิ่งนั้น ๆ และมีแนวโน้มที่จะเข้าหาในสิ่งที่ตนเองชอบ ดังนั้นเมื่อนักศึกษามี เจตคติที่ดีต่ออาชีพและแนว ก็จะเกิดความสนใจ หรือมีความชอบในอาชีพและแนวด้วย จึงทำให้เกิดความสอดคล้องในอาชีพและแนวสูงกว่าผู้ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพและแนว ดังที่ สุดใจ เหล่าสุนทร (2505 : 34) กล่าวว่า “การที่บุคคลมีความสนใจในอาชีพใด ก็ย่อมจะส่งผลทำให้ บุคคลเกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพนั้นด้วย” และตามที่ ฮอลแลนด์ (ฮอรอนงค์ ธัญญะวัน.2539 : 39; อ้างอิงมาจาก Holland. 1979) ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลย่อมแสวงหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในเรา ได้มีโอกาสใช้ทักษะ และความสามารถรวมทั้งเจตคติ...” ซึ่งสัญญา จิตตานนท์ (2521 :16) ได้ ศึกษาพบว่า เจตคติต่ออาชีพเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เจตคติต่อ อาชีพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลทั้งในแนวทางการทำงาน และเป้าหมายของการทำงาน และยังพบว่าความพึงพอใจในการทำงาน ก็เป็นผลมาจากเจตคติ ซึ่งการมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพนั้น จะเป็นแนวทางสำคัญต่อการเลือกอาชีพในอนาคตอีกด้วย ดังนั้นเจตคติต่ออาชีพและแนวจึงมี ความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพและแนว

1.3 บุคลิกภาพ การศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้คือ

1.3.1 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า บุคลิกภาพ ด้านการแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แสดงว่า นักศึกษาสาววิชาการแนะแนวที่มีบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวสูงจะมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูงด้วย ทั้งนี้เพราะ ลักษณะของนักแนะแนวนั้น เป็นบุคคลที่ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย มีเมตตา ชอบช่วยเหลือคนอื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (Miller. 1965 : 678-679 and Polmantier.1966 : 95-100) ซึ่งเป็นบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ได้กำหนดบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพแนะแนวไว้ในกลุ่มอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาหรือสังคม (Social Type) คือ มีลักษณะบุคลิกภาพชอบเข้าสังคม ชอบแสดงตัว ชอบสนทนา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น สนใจในอาชีพที่มีโอกาสเข้าสังคมกับคนอื่น ได้บริการสังคม (อรอนงค์ ธีบุญะวัน .2539: 39) ดังนั้นจึงเป็นผลทำให้ บุคลิกภาพด้านการแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแนะแนวของนักศึกษาสาววิชาการแนะแนว และตามที่ ฮอลแลนด์ (พัชรา แยมสำราญ. 2535 : 27; อ้างอิงมาจาก Holland. 1966 : 2-4) ได้กล่าวว่า "บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ" และ "บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน" บุคลิกภาพเฉพาะอย่างมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง และบุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ โดยบุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ตนได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถ และจะหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน

1.3.2 บุคลิกภาพด้านการความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาววิชาการแนะแนวจะสูงหรือต่ำ ไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวมั่นคงในสภาวะอารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แบบสอบถามที่ใช้วัดบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ยังไม่มีความเหมาะสมกับที่จะใช้วัดบุคลิกภาพของนักศึกษาสาววิชาการแนะแนว อีกทั้งบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ ยังไม่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับบุคลิกภาพทางอาชีพ (Social Type) ของฮอลแลนด์ กล่าวคือ กลุ่มอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม จึงเป็นผลทำให้ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพกับบุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งความสอดคล้องในการเลือกอาชีพน่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับแบบสำรวจบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ (จินตนา อินทรทัศน์. 2541 : 60; อ้างอิงมาจาก Holland. 1977 : 1-7)

1.4 เพศ การศึกษาในครั้งนี้พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษาสาววิชาการแนะแนวเพศชาย และเพศหญิงมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ย พบว่า

นักศึกษาลักษณะการแนะแนว เพศหญิงมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแนะแนวสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วุฒิภาวะด้านอาชีพของเพศหญิงอาจมีมากกว่าเพศชายในวัยเดียวกัน ดังเช่น ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539 : 389) กล่าวว่า เพศหญิงมีกระบวนการพัฒนาการเร็วกว่าเพศชายในวัยเดียวกันประมาณ 2 ปี ทั้งร่างกายและจิตใจ จึงเป็นผลทำให้เพศหญิงมีพัฒนาการด้านวุฒิภาวะในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับคุณลักษณะของตนเองมากกว่าเพศชาย ดังนั้น การตัดสินใจในการเลือกอาชีพแนะแนวในเพศหญิงจึงมีความเหมาะสมมากกว่าเพศชาย ซึ่งผลการวิจัยของ ปอร์เทียส (Porteous.1985 :465-475) พบว่า วัยรุ่นเพศชายมีวุฒิภาวะน้อยกว่าวัยรุ่นเพศหญิงในประสบการณ์ที่มีปัญหาเดียวกัน และผลการวิจัยของวันทนา ศิริรัตน์ (2523 : 83) พบว่า นักเรียนหญิงมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนชาย

นอกจากนี้อาจเนื่องมาจาก ความสนใจและค่านิยมในอาชีพของนักศึกษาเอง โดย นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจและค่านิยมในการเลือกอาชีพแตกต่างกัน ตาม ค่านิยมนั้น อาชีพแนะแนวเป็นอาชีพสำหรับเพศหญิง ซึ่ง โบนเน็ต (Bonett.1944 : 187-190) กล่าวว่า อิทธิพลจากจารีตประเพณีที่เป็นพื้นฐานทางสังคม ทำให้เพศชายมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงในการตอบสนองต่ออาชีพที่เป็นของเพศหญิง และทำให้เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงในการตอบสนองต่ออาชีพของเพศชาย และนอกจากนั้น เขายังพบว่า เพศชายมีการรับรู้ความสามารถในอาชีพที่เป็นของเพศหญิงต่ำ คลีเมนต์ (Clement. 1987 : 257-265) ได้กล่าวว่า ผู้ชายจะพิจารณาเลือกอาชีพของเพศหญิงน้อย เพราะพวกเขาเชื่อว่า เขาจะไม่สนุกกับการทำงานเหล่านั้น เขาขาดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะปฏิบัติงานเหล่านั้น

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535: 90) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ เช่นเดียวกับ พัชรศิริ มาก (2542: 64) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ และผลการวิจัยของเดนตัน (Denton. 1988 : 69) พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และผลการวิจัยของจิน (Jin.1987 : 1512) พบว่า เพศ มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน โดยพบบุคลิกภาพประเภทงานบริการศึกษาและสังคม (S) และประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (A) ในนักเรียนหญิงแต่ไม่พบในเพศชาย ผลการศึกษาของลูซโซ (Luzzo.1995 : 319-322) พบว่า เพศมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาโดยเพศหญิงจะมีทักษะในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้เหมาะสมกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สตรอง (Strong. 1954) ได้ศึกษาความสนใจในอาชีพของเพศชายและเพศหญิง พบว่า ความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพเป็นส่วนใหญ่ เพศหญิงและเพศชายมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกัน เพศชายมีความสนใจในอาชีพที่เกี่ยวกับเครื่องยนตร์กลไก

กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ทหาร การเมืองและอาชีพที่มีลักษณะโดดเด่น ส่วนเพศหญิงจะสนใจในงานศิลปะ ดนตรี กิจกรรมทาง วรรณคดี บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ และผลการศึกษาของฮอลแลนด์ (Gerken.1993 : 54 ; citing Holland. 1987) ที่ศึกษาและรายงานค่าเฉลี่ยมาตรฐานความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ พบว่า เพศหญิงมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพสูงกว่าเพศชาย

1.5 ชั้นปี การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ชั้นปีมีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีช่วงระดับชั้นที่ใกล้เคียงกัน ห่างกันเพียงเล็กน้อย การรับรู้ข่าวสาร และการเรียนการสอนของทั้งสองชั้นยังคงไม่แตกต่างกันนัก ถึงแม้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะได้รับความรู้และประสบการณ์ในการเรียนมากกว่านักเรียนชั้นปีที่ 3 อยู่บ้าง แต่ก็ไม่แตกต่างกันมาก เพราะทั้งสองชั้นปี ต่างก็ยังไม่ได้ประกอบอาชีพที่แท้จริงเหมือนกัน

นอกจากนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกันมาก ทำให้วุฒิภาวะทางอาชีพและความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองมีความใกล้เคียงกัน

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ พัชร ศิริมาก (2542: 62) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพพยาบาลกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลระดับต้น สังกัดกองทัพเรือ ที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความสอดคล้องในการเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน

2. การค้นหาตัวพยากรณ์และสมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว

การค้นหาตัวพยากรณ์และสมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ พบว่า เจตคติต่ออาชีพแนะแนว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพได้ร้อยละ 7.5 นำมาอภิปรายได้ดังนี้

เจตคติต่ออาชีพแนะแนวเป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญ ในการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาเป็นอันดับแรก เนื่องจากเจตคตินั้นเป็นแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม บุคคลใดที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดก็ย่อมมีความสนใจในสิ่งนั้น ๆ และมีแนวโน้มที่จะเข้าหาในสิ่งที่ตนชอบ ดังนั้นเมื่อนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่ออาชีพแนะแนว ก็จะเกิดความสนใจ

หรือมีความชอบในอาชีพแนะแนวด้วย จึงทำให้เกิดความสอดคล้องในการเลือกอาชีพแนะแนวสูงกว่าผู้ที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพแนะแนว

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญในการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาเป็นอันดับที่ 2 เนื่องจาก นักศึกษาที่มีความสนใจในวิชาชีพ หรือในสาขาที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่ ย่อมส่งผลทำให้เขามีความตั้งใจในการเรียนในชั่วโมงเรียนที่อาจารย์สอนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นที่จะขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนเองสนใจอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้นักศึกษาที่มีความสนใจในอาชีพแนะแนวนั้น มีความเข้าใจในวิชาชีพแนะแนวอย่างแท้จริง และส่งผลให้นักศึกษาเหล่านั้นทำคะแนนสอบได้ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เพื่อให้ฝ่ายแนะแนวของสถานการศึกษาได้นำเทคนิคการหาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ตามทฤษฎีของ จอห์น ฮอลแลนด์ ไปใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ กับนักเรียนนักศึกษา

1.2 ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียน ควรให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้มีโอกาสสำรวจตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบตัวเอง ในเรื่องเจตคติต่ออาชีพ บุคลิกภาพ ความสนใจ ความสามารถ หรือความถนัด รวมทั้งให้เขามีความรู้ ความเข้าใจถึงลักษณะอาชีพต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่ออาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนนักศึกษาที่เลือกสาขาอาชีพได้ตรงกับบุคลิกภาพ หรือความสนใจของตน จะทำให้เขามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนในสาขานั้น ๆ

1.3 เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษา อันได้แก่ มหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏต่าง ๆ ได้มีการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา โดยวิธีการหาความสอดคล้องต่อสาขาวิชาชีพกับลักษณะ บุคลิกภาพ หรือความสนใจ

1.4 เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกคนเข้าทำงาน ตามโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา หรือสถานที่ทำงานต่าง ๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะสอดคล้องกับอาชีพ เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ

1.5 เพื่อเป็นแนวทางให้รัฐจัดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา เข้าศึกษาในสาขาต่าง ๆ โดยพิจารณาจากคุณลักษณะ อันได้แก่ เจตคติต่ออาชีพ

บุคลิกภาพ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัด ของนักเรียนมาใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษาแล้ว เช่น ความพึงพอใจในอาชีพ วุฒิภาวะทางอาชีพ บุคลิกภาพด้านต่าง ๆ เอกลักษณ์ทางอาชีพ หรือการปรับตัว

2.2 ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ได้แก่ ในกลุ่มของนักศึกษาในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ ในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้เขาสามารถเลือกสาขาที่ศึกษาได้สอดคล้องกับลักษณะความสนใจหรือบุคลิกภาพของตน หรือในกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ

2.3 ควรศึกษาความสอดคล้องในการเลือกอาชีพโดยใช้เทคนิคอื่น ได้แก่ เทคนิคดัชนีรูปหกเหลี่ยม (Hexagonal Model Index) หรือเทคนิคดัชนีซีเนอร์-ชูลล์ (Zener-Scheulle Index)

2.4 ควรศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัวและบุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ ตามทฤษฎีของไอเซนเบิร์กด้วยกัน ซึ่งจะทำให้เกิดกลุ่มบุคลิกภาพ 4 กลุ่ม ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว-บุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพแสดงตัว-บุคลิกภาพหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพเก็บตัว-บุคลิกภาพมั่นคงในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพเก็บตัว-บุคลิกภาพหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ เพราะในความเป็นจริงนั้นบุคคลจะไม่มีบุคลิกภาพชนิดใดชนิดหนึ่งเพียงชนิดเดียว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์, 2530.
- กิตติ กิตติศัพท์. การศึกษาความเที่ยงตรง-ความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ The Vocational Interest Experience and Skill Assessment (VIESA) และการศึกษาความสอดคล้องระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษาและความสนใจในอาชีพ วิทยานิพนธ์วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538. อัดสำเนา.
- กันยา สุวรรณแสง. การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2531.
- เกษม ศัลยวุฒิ. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่ออาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539. อัดสำเนา.
- คมเพชร จัตุรศุกุล. การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- จรรยา สุวรรณทัต และดวงกมล เวชบรรยัธน์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- จรูญ เกตุทัตทิพย์. การศึกษาปกติวิสัยสังเคราะห์แห่งตนของอาจารย์หัวหน้างานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2535. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2537. อัดสำเนา.
- จำรัส ดวงสุวรรณ. คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวตามความคาดหวังของผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนกลาง วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- จินตนา อินทรทัศนีย์. ผลของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลด้านอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของเดอแมนและไอซาราที่มีต่อความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เทพพนม จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541. อัดสำเนา.
- จุฬา บุรีภักดิ์. การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สมเจตการพิมพ์, 2523.
- เจษฎา ชนะโรค. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- เชิดศักดิ์ โฆวาลินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2520.
- ตุ้ย ชุมสาย, ม.ล. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2508.

- ธิดารัตน์ โพธิ์ดารา. การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับอาชีพกับเจตคติต่อวิชาชีพ
คหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา. ปรินิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542. อัดสำเนา.
- นวลศิริ เปาโหดิตย์. คู่มือฝึกอบรมการวางแผนชีวิตและอาชีพ. กรุงเทพฯ : กองบริการศึกษาต่อ
 ทบวงมหาวิทยาลัย, 2533.
- แนะแนวแห่งประเทศไทย, สมาคม. แบบทดสอบ SDS (Self Directed Search). กรุงเทพฯ :
 สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2533.
- ประกอบ ระกิติ. บทความทางวิชาการเรื่องบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
 จิตวิทยาการแนะแนว วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2523
- ประพิศ จันทร์พุกษา. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและการมีส่วนร่วมในสังคมกับความ
พอใจในชีวิตของผู้สูงอายุไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ
 : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- ประกาศรี ทับทิมทอง. ความสอดคล้องระหว่างสาขาที่ศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพวัดโดยแบบ
ทดสอบ SDS และความต้องการบริการแนะแนวของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529.
- ปรีดา ช้วนล้ำ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนิสิตในทัศนะของ
ผู้บริหารและนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ปัญจพร จันทรวงษ์. คุณลักษณะของครูแนะแนวตามความคาดหวังของผู้บริหารและครูใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร. ปรินิพนธ์
 กศ. ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตการพิมพ์, 2529.
- พจนารณ แดงพลอย. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูแนะแนวและครูที่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จในอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- พนม ลัมอารี. การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :

สำนักทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

พัชรา แยมลำราญ. ผลการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไครท์ส ที่มีต่อผู้มีความ
ทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพาน อำเภอบางสะพาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

พัชรี ศิริมาก. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการเลือกอาชีพพยาบาลตาม
ทฤษฎีของ จอห์น ฮอลแลนด์ กับการปรับตัวทางด้านการเรียนของนักศึกษาพยาบาล
ระดับต้น สังกัดกองทัพอากาศ. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542. อัดสำเนา.

เพ็ญศรี จินดาคักดี. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

มารีสา สิงหนุต. การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของครูช่วยแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. เอกสารคำสอนนิชาวม 306 : การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี : ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา, 2533.

ระพีพันธ์ คงประเสริฐ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่องานแนะแนวและปัญหาของ
นักเรียนกับการปฏิบัติงานแนะแนวของครูประจำชั้นในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้
หลักสูตรระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 12. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540. อัดสำเนา.

วัชรวิทย์ ทรัพย์มี. การแนะแนวในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

_____. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

วัชรวิทย์ ภูระคำ. จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู,
2524.

วัฒนา พัทธาวณิช. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.

วันทนา ศิริรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอาชีพสังกัดปทุมธานี และค่านิยมในการ
ทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในและนอกโรงเรียนฝึ กอาชีพ กรมสามัญ
ศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

วัลนิภา พัดเป็ย. ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปรินญาณพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
อัดสำเนา.

วิภา เกตุเทพ. การเปรียบเทียบผลการใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ โดยการศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเองและโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือต่อการส่งเสริมพฤติกรรม
การแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา

วุฒิพงษ์ บุญญพันธ์โณน. คุณลักษณะครูแนะแนวที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครูและผู้บริหาร
ในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร เขตการศึกษา 7.
ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535. อัดสำเนา.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. รู้เขา รู้เรา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2539.

ศักดิ์ สุนทรเสณี. เจตคติ. กรุงเทพฯ : ดี.ดี. บุ๊คสโตร์, 2531.

ศิริธร ทัดติ. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2529. อัดสำเนา.

ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. "ทัศนคติในแง่ของจิตวิทยา," การวัดผลการศึกษา. 3(2) : 1-6;
กันยายน-ธันวาคม 2524.

สมหทัย ประสมศรี. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองที่มี
เสียงบรรยายต่างเพศกัน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. "สาเหตุของการออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน," ใน การวิจัยเชิงบรรยาย
หน้า 137-150. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2540

สัญญา จิตตานนท์. รายงานการวิจัย: การศึกษาการประกอบอาชีพอิสระ. ปรินญาณพนธ์กศ.ด.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

ลำเนาวิ ขจรศิลป์. การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

สินีนาง พันธ์ดี. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่การงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7.ปริญญาโท กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. อัดสำเนา.

สิทธิรักษ์ จันทร์สว่าง. ความสอดคล้องระหว่างวิชาที่สมัครเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษากับบุคลิกภาพด้านอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี).
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538. อัดสำเนา.

สุทธิพร ไชยบุตร. การศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพแนะแนวและความสามารถทางการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่มาจากระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา

สุดใจ เหล่าสุนทร. "การศึกษาเพื่ออาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา," วิทยจารย์, 4(6) : 41-48;
สิงหาคม 2505.

สุนี ยรรยงเมธ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความสนใจในอาชีพ กับแบบการคิดของนักศึกษาวิทยาลัยครูนครสวรรค์. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532. อัดสำเนา.

สุภาพรณ ไครตจรัส. สุขภาพจิตและจิตวิทยาในการดำรงชีวิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์. การศึกษามุขภาพเก็บตัว – แสดงตัวของนักศึกษาวิทยาลัยการ
สาธารณสุข จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2539. อัดสำเนา.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุวิมล จอดพิมาย. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตน อัตมโนทัศน์ และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์ .
วิทยานิพนธ์ พย.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537. อัดสำเนา.

อนนต์ อนันตรังสี. หลักการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2521.

อรดา แก้วศิริ บัณฑิต. คุณสมบัติที่ใช้ในการแต่งตั้งครูแนะแนวในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัดสำเนา.

อรอนงค์ ธิญะวัน. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2539.

อังคณา สายยศ. การศึกษาเจตคติต่ออาชีพครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและการวิจัย

การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

อัจรา สุชารมณี. และอรพินทร์ ชูชม. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาตรี ปัญหาส่วนตัว ทัศนคติ และนิสัยในการเรียน

ของนิสิตปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

อัคราภรณ์ บรรลือทรัพย์. การศึกษาความเกี่ยวข้องของแบบสำรวจอาชีพ SDS ของ จอห์น

ฮอลแลนด์ กับกลุ่มอาชีพประเภทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประเภทงานบริการสังคม

และประเภทศิลปะ. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

อุไร สิงห์โต. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียน ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

Aizen, Leck. Attitude Personality and Behavior. Chicago : The Dorsey Press, 1988.

Allport, G.W. Pattern and Growth in Personality. New York : Halt Rinchart and Winston, 1961.

_____. Reading in Attitude Theory and Measurement. New York : John Wily & Son, 1967.

Anastasi, Anne. Psychology Testing. Fort Edition. New York : Macmillan Publishing, 1976.

Amold, Varbara Ann. "Vocational Decision-Making Characteristics of High and Low Achieving Academically Gifted High School Students," Dissertation Abstracts International. 49 : 2108, 1989.

Bernard, Harall W. Mental Health in The Classroom. New York : Harper and Brothers Publishers, 1937.

Bonett, Rhonda M. "Marital Status and Sex : Impact on Career Self – Efficacy." Journal of Counseling & Development. 73 : 187-190; 1994.

Brown, Duane Linda, Brooks and Associates. Career Choice and Development. Second Edition. Sanfrancisco : Jossey-Bass Inc., 1991.

Burgner, Linda Deanne. "The Myers-Briggs and Holland Typologies as Correlates of Job Satisfaction," Dissertation Abstracts International. 56 : 1732; 1995.

- Cattell, Raymond B. "A Trait Factor-Analytic," Personality : Theory, Assessment and Research. New York : 309-320; 1970.
- Clement, S. "The Self-Efficacy Expectation and Occupational Preferences of Female and Males." Journal of Occupation Psychology. 60 : 257-265; 1987.
- Corey, Gerald. Theory and Practice of Counseling and Psychology. Third Edition. Monterey California : Brooks Cole Publishing, 1986.
- Denton, Albert. The Influence of Post Secondary/Career Decission - Making Process as Perceived High School Senior. Kansas : Kansas State University, 1985.
- Eysenck, H.J. Fact and Fiction in Psychology. Middlessex English : Penguin Book. Ltd., 1970.
- Garrett, Melissa Jo. "Across Sectional Analysis of Personality Type, Gender and Career Preference," Dissertation Abstracts International. 55(12) : 3729-A; June, 1995.
- Gerken, L. Dumont. A Study of The Relationship of Level of Vocational Identity and Degree of Congruence between Expressed and Measured Vocational Interest Of Engineering Students Aspiring to Managerial or Technical Careers. Doctor's Thesis. Florida : Florida State University, 1993.
- Girardet, Wayne Evan. "Holland's and The FBI : An Exploration of The Characteristics of Special Agents and Their Work Environment," Dissertation Abstracts International. 55 : 1110; 1994.
- Good, V.C. and Others. Education Dictionary of Education. Second Edition. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Hall, C.S. and G. Lindzey. Theories of Personality. Second Edition. New York : John and Sons Inc., 1970.
- Healy, Charles C. and Mourtou, Don L. "Congruence and Vocational Identity : Outcomes of Career Counseling with Persuasive power," Journal of Counseling Psychology. 32(3) : 441-445; 1985.
- Hilderbrand, Joan Otto. "Congruency Status and Nurse Perceived Work Environment," Dissertation Abstracts International. 45(1) : 352-B; 1984.
- Holland, John L. and others. The Self Directed Search Professional Guide. Florida : Psychological Assessment Resources, Inc., 1994.

- Jaber-Linsalata, Jinan. "Congruence, Compliance and The Academic Achievement of Asian Undergraduate International Students," Dissertation Abstracts International. 55 : 2739; 1995.
- Jackson, Mozelle and Charles L. Thompson. "Effective Counselor : Characteristics and Attitude," Journal of Counseling Psychology. 18(3) : 249-254; 1971.
- Jagger, Linda. Congruency between Personality Trait and Chosen Occupation as a Predictor of Job Satisfaction for People with Disabilities," Rehabilitation Counseling Bulletin. 36(1) : 53-60; 1992.
- Jin, Shus-Ren. "The Factorial Structure of The Holland' s Typology in Chines High School Students : Sex Difference (Career Counseling, Vocational Guidance, Career Interests)," Dissertation Abstracts International. 47(07) : 2512-A; January, 1987.
- Jones, Arthur. J. Principle of Guidance. New York : McGraw-Hill, 1963.
- Kline, P. "Extraversion, Neuroticism and Academic Performance among Ghana University Students," British Journal of Educational Psychology. 35(2) : 92-93; 1966.
- Kline, P. and Grale, A. "Extraversion, Neuroticism and Performance in Psychology Examination," British Journal of Educational Psychology. 41(1) : 90-93; 1971.
- Luzzo, Darrel Anthony. "Gender Difference in College Students' Career Maturity and Perceived Barriers in Career Development," Journal of Counseling & Development. 73 : 391-399 ; January/February, 1995.
- Maples, M.F. and J.F. Downing "School Counseling and Selection : Systematic," The Personal and Guidance Journal. 73-77; October, 1981.
- Meir, Elchanan L. Conceptual Elaboration of Holland' s Theory on Personality Occupation Congruence," Man & Work. 4 (1-2) : 50-70; January, 1993.
- Menne, Joy M. "Dimension of Perceived Importance of Counselor Competencies," Dissertation Abstracts International. 33:5621-B; May, 1975.
- Miller, Carrol. Foundations of Guidance. New York : Harper & Row, 1976.
- Miller, Theodore K. "Characteristic of Perceived Helpers," The Personnel and Guidance Journal. 43 : 678 – 679; March, 1965.

Newcome, Theodore M. Social Psychology. New York : The Dryden Press, inc., 1954.

Pedhazu, Elazer. Multiple Regression Behavioral Research Explanation and Prediction.

Second Edition. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1982.

Porteous, M.A. "Development Aspect of Adolescent Problem Disclose in England and Iceland," Journal of Child Psychology and Psychiatry. 26(3) : 465 – 478; 1985

Prince, Jeffrey Power. "Investigation College Student Attrition : An Application of Holland's Theory of Vocational Choice," Dissertation Abstracts International. 45(80) : 2401-A; February, 1985.

Rogers, C.R. On Coming a Person. Boston : Houghton Mifflin, 1961.

Samuel, William. Personality : Searching for The Source of Human Behavior. New York : McGraw-Hill, 1981.

Shertzer, Bruce and Shelley C. Stone. Foundamentals of Guidance. Third Edition. Boston Houghton Mifflin, 1976.

Storng, Edward K. Vocational Interest of Men and Women. Standford : Standford University Press, 1954.

Super, D.E. The Psychology of Careers. New York : Macmillan, 1957.

Suyuthie, Helmi. " The Attitude of General Senior High School Teachers toward Career Guidance Programs in Bengkulu, Indonesia," Dissertation Abstracts International. 49 : 2543-A; 1989.

Tamarol, Frans P. "Selected Education Variables of Industry and Technology Students as Related to Holland's Theory of Career (Personality Interest, Achievement)," Dissertation Abstracts International. 45(08) : 2402-A; February, 1985.

Thurstone, L.L. The Measurement of Values. Chicago & London : The University of Chicago, 1974.

Triandis, A.C. Attitude and Attitude Change. New York : John Wiley & Sons, 1971.

White, Keith Bryan. "Occupation Congruence and Psychology Adjustment in Practicing Minitors : An Examination of Holland's Contentions (John L. Holland) ," Dissertation Abstracts International. 56(09) :5210-B; March, 1996.

Wiggins ,J.D. and D.L. Weslander "Effectiveness Related to Personality and Demographic of Secondary School Counselors," Counselor Education and Supervision.26(1) : September, 1986.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีค่า

ตอบตรงกับตัวท่านมากที่สุด โดยพิจารณาว่า

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านเป็นบางครั้ง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	ข้าพเจ้าคิดว่าสาขาวิชาที่ข้าพเจ้ากำลังศึกษาอยู่มีความสำคัญต่อสภาพของสังคมในปัจจุบัน.....					
2.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ควรค่าแก่การศึกษา.....					
3.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่มีส่วนพัฒนาสังคมและประเทศชาติ.....					
4.	วิชาชีพแนะแนวสามารถนำไปเป็นพื้นฐานและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป.....					
5.	วิชาชีพแนะแนวสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักได้.....					
6.	วิชาชีพแนะแนวสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างกว้างขวาง.....					
7.	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเมื่อข้าพเจ้าเรียนจบสาขาแนะแนวแล้วจะไปประกอบอาชีพอะไร.....					
8.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่ค่อยมีบทบาทในสังคม.....					
9.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ต่ำต้อยกว่าวิชาชีพอื่น.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
10.	ไม่ค่อยมีผู้สนใจจะประกอบอาชีพแนะแนว.....					
11.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่ต้องใช้ความคิด มาก.....					
12.	วิชาชีพแนะแนวไม่ช่วยให้บ้านเมืองเจริญขึ้น.....					
13.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่ต้องรับผิดชอบ อะไรมาก.....					
14.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่น่าภาคภูมิใจ.....					
15.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่นำไปช่วยเหลือคน อื่นได้.....					
16.	การเรียนรู้วิชาชีพแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ามอง โลกในแง่ดี.....					
17.	การเรียนรู้วิชาชีพแนะแนวฝึกให้ข้าพเจ้าเป็น คนละเอียดถี่ถ้วน.....					
18.	การเรียนรู้วิชาชีพแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ามี ความอดทนสูง.....					
19.	ข้าพเจ้าคิดว่าจะประกอบอาชีพด้านอื่นได้ดีกว่า อาชีพแนะแนว.....					
20.	วิชาชีพแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ายอมรับความ แตกต่างระหว่างบุคคลได้.....					
21.	คนที่เรียนอะไรไม่ได้แล้วเท่านั้นถึงมาเรียนใน สาขาการแนะแนว.....					
22.	การเรียนรู้วิชาชีพแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ายอมรับ การเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น.....					
23.	ข้าพเจ้ามาเรียนสาขาการแนะแนวด้วยความ จำใจ.....					
24.	การที่ข้าพเจ้าได้เรียนในสาขาแนะแนวช่วยให้ ข้าพเจ้าเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
25.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่มีทางก้าวหน้า..					
26.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ล้าสมัย.....					
27.	การได้เรียนวิชาชีพแนะแนวฝึกให้ข้าพเจ้ารู้จัก ควบคุมตนเอง.....					
28.	ถ้าเลือกได้ข้าพเจ้าคงไม่มาเรียนสาขาแนะแนว					
29.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่มีเกียรติ.....					
30.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อ สังคม					
31.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ใช้ ความรู้ความสามารถทุกด้าน.....					
32.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ไม่มีหลักเกณฑ์ อะไร ใครๆ ก็ทำได้.....					
33.	การเรียนสาขาแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจ สังคมได้ดีขึ้น					
34.	วิชาชีพแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความ อดทน.....					
35.	การเรียนวิชาชีพแนะแนวเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า					

ภาคผนวก ข

- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนว

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม
เจตคติต่ออาชีพแนะแนว

ข้อที่	r	ข้อที่	r
1	.6586	19	.6074
2	.5395	20	.5685
3	.5678	21	.7567
4	.4447	22	.4486
5	.3906	23	.5200
6	.7369	24	.4449
7	.5743	25	.7674
8	.7746	26	.7001
9	.8348	27	.5075
10	.5909	28	.8060
11	.6337	29	.8220
12	.6160	30	.4785
13	.7629	31	.5546
14	.6760	32	.7323
15	.7724	33	.5621
16	.6854	34	.3790
17	.5410	35	.4856
18	.4561		

P < .05

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล
 ที่อยู่ 82 หมู่ 1 ต. นาเว็ก อ. พนัสนิคม จ. ชลบุรี 20140
 (038) 787276

ประวัติการศึกษา

2539 วท.บ. (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เกียรตินิยมอันดับ 2)

2543 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
ของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

บทคัดย่อ
ของ
วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ตุลาคม 2543

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพ เพศ และชั้นปี

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนวชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 256 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ (SDS) แบบสำรวจบุคลิกภาพเอ็ม พี ไอ (MPI) แบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพแนะแนว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Regression with Dummy Variables)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่ออาชีพแนะแนว บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และเพศ มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เจตคติต่ออาชีพแนะแนว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.5

สมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y = -1.969 + 0.08596(X_1) + 3.323 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.196(X_1) + 0.165 (X_2)$$

A STUDY OF SOME FACTORS RELATED TO VOCATIONAL CONGRUENCE OF
GUIDANCE STUDENTS IN BANGKOK AND NEIGHBOURING PROVINCES

AN ABSTRACT

BY

WALAIPHAN CHAMNANSRETHAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirement for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2000

The purpose of this study was to investigate some factors related to and predicted vocational congruence of guidance students in Bangkok and neighbouring provinces. Studied variables were academic achievement, towards guidance professional, personality, gender and year of study.

The subjects were 256 guidance students. The research instruments were the Self-Directed Search (SDS), MPI personal inventory and towards guidance professional questionair. The data were analyzed by Spearman Rank Correlation and Regression with dummy variables.

The result of study were as follows :

1. There were statistical significant relationship between vocational congruence and their academic achievements, towards guidance professional, extrovert personality and gender at .05 level.

2. Two important variables which were able to predict vocational congruence were students' guidance attitude and academic achievements with 7.5 % of variability in vocational congruence predictable from stated variables.

The following equations proved to be statistically significant predictors of the vocational congruence

In term of raw score .

$$Y = -1.969 + 0.08596 (X_4) + 3.323 (X_3)$$

In term of standard score.

$$Z_y = 0.196 (X_4) + 0.165 (X_3)$$